

ÉLELETÜNK

22. évf. 1. szám (22. Jahrg. Nr. 1.)

Az európai magyar katolikusok lapja

1990 január

Pásztorlevél a külföldi magyar hívekhez

Kedves magyar testvéreim!
Mint a külföldi magyarok újonnan felszentelt püspöke, ezúton első ízben köszöntök titeket. Először is szeretném megköszönni sokfelől érkező jókívánságaitokat és főképpen imáitokat. Mindmennyi jele annak az egységnek, amelyet a püspök képvisel.

A püspökszentelés szertartásában van egy mondat, mely arra hívja fel a szentelendőt, hogy szeresse népét, amelyet az Úr Jézus, a Szentatya kijelölése által, reá bízott. Ennek a feladatnak szívesen teszek eleget és ezúton szeretném ezt most tudomástokra hozni. Hiszen a püspöki gyűrű is ezt akarja jelképezni: eljegyzést Krisztus népével, az Ő jegyesével.

Szentatyánk, II. János Pál pápa hozzámondott levelében először is áldását küldi rajtam keresztül a külföldi magyaroknak, továbbá arra szólít fel, hogy elsődleges feladatod az evangélium jó hírének hirdetése legyen, majd hozzáteszi, hogy különös gondom legyen a szegényekre és rászorulókra. Mindkettőre készségesen vállalkozom és a magyar papsággal együtt arra szeretnék törekedni, hogy a magyar igehirdetés, a magyar istentisztelet, szentségek magyar nyelven való ünneplése elérhető legyen mindazok számára, akik azt igénylik, továbbá, hogy fokozottabb munkával segítsük a rászorulókat, elsősorban az újonnan érkező magyar kivándorlókat.

Amint tudjátok, a külföldi magyar püspökség nem politikai vagy társadalmi méltóság, hanem szolgálat, mégpedig, hogy lelkipásztori ügyekben segítse a magyar papokat és az illetékes helyi püspököket. A külföldi magyar püspöknek nincsen hatalma, sem jövedelme, hogy másirányú segítséget tudjon nyújtani, mint közvetíteni, irányt mutatni, bátorítani és az egységet ápolni.

Egyik nagy gondja lesz a püspöknek az egyre növekvő paphiány. Az utánpótlás kérdése legyen minden magyar szív-

ügye. Arra kérek tehát titeket, hogy imádkozzatok papi és szerzetesi hivatásokért, bátorítsátok a fiatalokat erre a magas, de nem könnyű feladatra, és becsüljétek meg a köztetek dolgozó, életüket tiértetek áldozó papokat, akik sokszor emberfölötti munkával gondoskodnak a magyarok lelkipásztori ellátásáról.

Az új magyar püspök, Miklós Háy Attila szentbeszédet mond a torontói püspökszentelésen.

Ugyanakkor azonban vegyük komolyan fontolóra, amit a II. Vatikáni Zsinat, a közelmúlt püspöki szinódusa és a Szentatya nemrég írt körlevele (Christifideles laici) is annyira hangsúlyoz: az Egyház ügye mindnyájunk ügye, s ezért keresztiségünk folyó kötelességünk, hogy mindnyájan résztvegyünk annak munkájában. A külföldi magyar lelkipásztorok szétzilált helyzete még inkább megkívánja, hogy a hívek erejük és tehetségük szerint bekapcsolódjanak a helyi egyházközségek munkájába.

Napjainkban történelmi időkben élünk. Magyarországon úgy látszik pirkad az ég alja és új korszak kezdődik a hosszú éjszaka után. A Zsoltáros szavai jutnak eszembe: „Akik könnyek között vetettek, most örömmel aratnak” (126. zs.). Sok időbe telik, míg a mag kikél. Mi innen kintről nem nézhetjük közömbösen, hogy mi történik szülőföldünkön mind politikai, mind gazdasági, de főképp egyházi vonalon. Ismét a Zsoltáros szavaival tudjuk kifejezni érzéseinket: „Ha elfelejtetek, ó Jeruzsálem, száradjon el a jobbkezem; ínyemhez tapadjon a nyelvem, terád ha nem emlékezem!” (136. zs.)

A magyar népnek újból fel kell ismerenie ezekben az időkben Istentől kapott hivatását és ebben a külföldi magyaroknak is ki kell venni részüket. Nem véletlen az, hogy magyarnak születünk; ezzel a jó Istennek valami terve volt. Az sem csupán véletlen vagy a sötétség hatalmának mesterkedése, hogy külföldre kerülünk. Ebben is meg kell látnunk a jó Isten gondviselő kezét, aki gyakran görbe és keserves utakon vezet el minket tervének megvalósításához. A világ-

történelmi eseményekben is érvényes a Kereszt húsvéti titka! Ezért a külföldi magyarságnak is meg kell találnia sajátos hivatását, hogy hathatósan hozzá tudjon járulni az összmagyarság történelmi szerepéhez. Az elmúlt 40–45 év alatt kritikus magatartásunkat most át kell értékelni keresztény és magyar távlatokban. Pozitív segítségre vár Magyarország népe, a sokat szenvedett ország, és az elnyomásból feléledő magyar egyház.

Ezért szükséges, hogy a külföldi magyarság hivatástudata még fokozottabban foglalkoztasson minket, mint eddig. Igaz, nem várhatjuk el, hogy minden külföldi magyar egyformán viszonyuljon magyarságához. A személyi szabadság választását tiszteletben kell tartanunk. Lesznek olyanok, akik beolvadva a külföldi társadalomba becsületesen megállják helyüket és így szereznek megbecsülést a magyar névnek. Sokan talán képesek lesznek segíteni az otthon ébredező magyar lelkeséget írsaikkal, anyagi támogatással, személyes bekapcsolódással, a külföldön szerzett professzionális vagy éppen egyházi tapasztalatok átadásával. Bizonyára lesznek olyanok is, akik meg tudják őrizni az ezeréves magyar hagyomány értékeit, történelmünk, irodalmunk, művészetünk, nyelvünk kincseit és tovább is tudják adni egy következő generációnak. Mindannyiunknak azonban kötelessége megőrizni és átadni a szentistváni magyar lelkeséget, melynek nemcsak a Duna-Tisza táján van jelentősége, hanem mindenütt, ahol magyarok vannak.

Amikor a Szentatya püspököt adott a külföldi magyarság számára, úgy látszik nemcsak a magyar lelkipásztori munka koordinálására gondolt, hanem fel akarta hívni figyelmünket történelmi hivatásunk fontosságára. Mert hiszen vallásosságunk nagy részben össze van fonódva magyarságunk tudatával. Üdvösségünk útján magyarságunk nem elhanyagolható tényező. Ez nem jelent „magyarkodást”, sem fennhéjázást más nemzetekkel szemben, sem gettóba zárkozást a befogadó országokban, de jelenti olyan értékek megőrzését, amely nemcsak a mi számunkra, hanem a befogadó ország, sőt az egész emberiség számára gyümölcsöző lehet.

Az újonnan felszentelt püspök feladata elsősorban apostoli: hirdetni az evangélium jó hírét, segíteni, megrögzíteni a hitet és közösségbe fogni a krisztushívőket. Ezt szeretné tenni püspöki látogatásai során szerte a nagyvilágban, ahol magyarok vannak és amikor erre alkalom nyílik. De mivel magyar püspökről van szó, a külföldi magyarok püspökéről, figyelembe kell vennie apostoli munkája során a magyarság külön, Istentől kapott hivatását is. Feladata természetesen óriási. Egy magyar püspök egyedül szintén semmit sem tehet. De része akar lenni a történelmi hivatásnak, együttműködve mindazokkal, akiket ez a lelkeség tüzel. Jelmondatának ezért választotta:

(Folytatás a 3. oldalon)

Vasárnapi gondolatok

AZ ÉVKÖZI 3. VASÁRNAPRA
(január 21)

„Amikor Jézus meghallotta, hogy Keresztelő Jánost börtönbe vetették, visszavonult Galileába, Kafarnaumba. Így beteljesedett az Írás”. (Mt 4,12)

Külső szemlélő azt gondolhatná, Jézus nem akart Keresztelő Jánossal „konkurálni”. Valójában pedig tartotta magát a megváltás „menetrendjéhez”, amelyet az Atya szabott meg számára. Tudott várni, amíg a következő cselekvésnek eljött az ideje. Türelmes volt. Mi miért vagyunk gyakran oly türelmetlenek?

Istenért, s ügyéért börtönt, szenvedést, sőt a halált is kell vállalniuk egyeseknek. Tudjuk-e vállalni mi is, vagy titokban abban reménykedünk: ilyen „ügyben” (remélhetőleg) nem esik ránk Isten választása...

Jézus működésének egyik mozgó oka volt: tetteiben teljesedik be az Írás — a próféták jóvendőlései. Beteljesedik-e tetteinkben Isten akarata — vagy inkább a miénk...?

AZ ÉVKÖZI 4. VASÁRNAPRA
(január 28)

„Boldogok a szelídek, mert örökségük lesz a föld”. (Mt 5,4)

Vad diktátorok szokása, ha arról álmodnak, uralmuk alá hajtják, azaz „övék lesz” a föld. Számukra Jézus nem ígér semmit, annál inkább a szelídeknek. A fegyvertelenül szenvedőknek. A kiszolgáltatottaknak. Tudunk ennyire szelídek lenni?

Aki arra vágyik, övé legyen a föld, nem teljesül álma. Aki arra vágyik, övé legyen az Isten, teljesül az álma. Esetleg kap még „földet” is hozzá: Isten országa a földön — földi életünkben — kezdődik, itt is fejlődik halálunkig.

A szelíd nem vár örökséget, ezért kap. Csak ne lenne néha oly rettenetesen nehéz, szelídek lenni...

Van, aki a szelídségen gyengeséget, ügyetlenséget, vagy hasonlót ért. Közben ez az élet keresztjének Istenben — és kegyelmében — való tudatos vállalása és borbély. Ezért tartoznak a szelídek a legerősebbek közé.

AZ ÉVKÖZI 5. VASÁRNAPRA
(február 4)

„Ha a só ízét veszti, ugyan mivel adnak ízt neki?” (Mt 5,13)

Bennünket hasonlít össze Jézus a sóval: kevés só megízesíti az ételt. Az „étel” az „Isten előtt íztelen” emberek tömege. Mit kezdünk velük? Vagy semmi közünk hozzájuk?

A tönkrement, „ízét veszített” sóval senki sem tud mit kezdeni. Még Isten (Folytatás a 2. oldalon)

ÚJÉVI KÖSZÖNTŐ

Új esztendő, vígságszerző
most kezd újulni,
újulása víg örömet
most kezd hirdetni.

Hirdeti már a Messiást
eljöttek lenni,
legyetek a nagy Istennek
buzgó hívei.

Alsó szépek, felső kékek
dicsérd Uradat,
Urak áldja menny, föld, tenger,
te megtartódat.

Megtartódat, táplálódat,
te hozsannádat,
hossánna néked Őristen,
adj új napokat!

Új napokkal, bor-, búzával
látogass minket,
mi is neked úgy szentelünk
víg esztendőket!

Kodály gyűjtése, 1916.

Az olvasó kérdez — Endre atya válaszol

KÉRDÉS: Az Életünk rendszeres olvasója vagyok. Minden hónapban örömmel veszem kézbe lapjukat, hisz nemcsak tájékoztat, hanem sok kérdésben találtam már benne eligazítást és problémáimra választ. Ezért bátorkodom most egy számomra fontos dologban felvilágosítást kérni.

Unokabátyám öt évig élt házasságkötés nélkül egy lánnyal ún. „próbaházasságban”. Ez év májusában végre polgárilag és egyházilag is összeházasodtak. Alig másfél hónap után azonban különváltak és jelenleg folyik a válóperük. Unokabátyám megismerkedett időközben egy katolikus lánnyal, akit később feleségül szeretne venni, és aki nagy súlyt fektet arra, hogy egyházi házasságot is kössön. — Van valamilyen lehetőség arra, hogy unokabátyám még egyszer templomban esküdbessen? Ő, első sikertelen házasságán okulva, feltette a kérdést, hogy a házasságkötés nem sokkal inkább árt-e, mint használ a partner-kapcsolatnak?

FELELET. A két feltett kérdés szorosán összefügg egymással. Először az utóbbit szeretném megválaszolni.

Kétségtelenül előfordul, hogy a partner-kapcsolatban a felek addig, amíg ún. próbaházasságban élnek, több tekintettel vannak egymásra, mint a megkötött házasságban, amelyben már „biztosnak” érezvén magukat — „a házastársam most már törvényesen az enyém” jelszóval — önzésüknek nagyobb teret engednek, és így házasságuk csödbe jut. Nagy tévedés lenne mégis magában a

házasságkötésben látni a társas kapcsolatot zátonyra futásának okát. A valódi ok ugyanis a felekben, ill. beállítottságukban van. Gyakran az történik, hogy az egyik- vagy mindkét fél a házasságot is „próbaházasság beállítottsággal” köti; más szóval eleve nincs meg benne a házasságkötéshez elengedhetetlenül szükséges elkötelezettségi szándék: vagyis, hogy összeköti életüket, amíg csak a halál el nem választja őket egymástól, mert szeretik és egész életre szólóan boldoggá akarják tenni egymást. Ez az oka annak — mint unokabátyja esete is mutatja — hogy a házasságot nem lehet „kipróbálni”, ahogy ezt ma sok fiatal teszi. Más tehát a „próbaházassághoz” való hozzáállás és más az egész életre szóló házasságkötési szándék. Az Egyház az előbbi elítéli és nem ismeri el házasságnak, mert két ember közti intím kapcsolatot csak akkor tart erkölcsileg megengedettnek, ha őket Isten is egybekötötte, amely köteléket csak a halál bont fel.

Ebből következik az első kérdésre is a válasz. Aki próbaházassági szándékkal köt házasságot, — vagyis azzal a kifejezett gondolattal: „megpróbáljuk, ha nem sikerül, legfeljebb elválunk”, — annak nincs meg a valódi házasságkötési szándéka, ezért házassága érvénytelen még abban az esetben is, ha azt templomban kötötték. (Nem jött létre érvényes házassági kötelék.) Egyházi jogi kifejezéssel élve „színlelte” a valódi házassági beleegyezést. Ilyen esetben fennáll a lehetőség, hogy a házasságot az egyházmegyei bíróság semmisnek nyilvánítsa, és így megnyíljon az út a második templomi házasságkötéshez. — Természetesen a színlelést bizonyítani kell. Ehhez tanúkra is szükség van, akik eskü alatt vallják, hogy a házasság olyan kijelentéseket tett, amelyekből egyértelműleg arra kell következtetni: kizárta az őszinte, magát egész életre elkötelezni akaró házasságkötési szándékot.

Unokabátyja forduljon ezért az Egyházmegyei Bírósághoz (Bischöfliches Ofizialamt), ahol meg fogják hallgatni, s ha van valamilyen kilátás arra, hogy a házassága semmissé nyilvánítható, ott megkapja a szükséges felvilágosítást és útbaigazítást. ■

VASÁRNAPI GONDOLATOK

(Folytatás az első oldalról)

sem. Ő ugyan minden szeretetével próbál meghódítani minket, de előfordul, hogy „találékonyaságunk” miatt: nehogy övéi legyünk; nem sikerül a terve. Bár ellenkező előjellel lennénk ilyen találékonyak...

Isten szeretete azt is végbe tudja vinni, hogy „elvesztett izüinket” visszanyerhessük — ha hozzá fordulunk, megtérünk és kérjük.

AZ ÉVKÖZI 6. VASÁRNAPRA

(február 11)

„Ne gondoljátok, hogy eltörölni jöttem a törvényt, vagy a prófétákat... azért jöttem, hogy beteljesítsem”. (Mt 5.17)

A törvény és a próféták szava Istentől jön — jött — akkor is, ha mint emberi alkotás nem tökéletes. Isten figyelembe veszi — és komolyan — tökéletlen alkotásainkat, törvényeinket, sőt egész emberi voltunkat. Korunkban is.

A jövődölések ígéret-karakteréhez hozzátartozik a beteljesítés — így válnak teljesértékűvé az emberek előtt is. Nincs helye kételkedésnek, tévovázásnak, kifogásoknak. Jézusban beteljesítette Isten a jövődöléseket. Nekünk csupán binnünk kell a tényekben.

Elhatározásunk, közreműködésünk nélkül nem fog Jézus üdvözíteni bennünket. A mi életünkben is be kell teljesednie az üdvösségnek. Persze a világi dolgok fényesebben csillognak. Csillogásból azonban nem teremthetünk üdvösséget és mennyországot magunknak. Bár ott is lesz csillogás, de másmilyen.

Fejős Ottó

Boldog házások

Ilyen vallomásokat lehetett hallani: „Azt hittem, klinikai eset vagyok, mert 27 éve szerelmes vagyok a feleségembe. Most látom, hogy nem vagyok egyedül.” — „Köszönöm Istenem, hogy elvívőkövesedett házasságunkra itt vízközdőt találtunk.” „Még ma sem bánom, hogy a házasságban 1 Schilling csak 50 garast ér.” — „Legnagyobb lányunk azóta már pedagógus kollégánk és ez a tudat csak növelte egymásra utaltságunk érzését.” — „Most tudtam meg, hogy feleségem mennyire félt a gyerekszületéstől. Pedig hat gyerekünk van.” — „Nem tudom elképzelni az életemet, ha arra gondolok, hogy túlélhetlek.”

Az elmúlt év őszén alkalom nyílt résztvenni egy „házaspárok hétvégéje” (marriage encounter) találkozón. Megvallom, nekem már az is élmény volt, hogy együtt láthattam ötven egynehány

olyan házaspárt, akik szépen élnek együtt. Talán nem véletlen, hogy egykés szülők nem akadtak köztük, annál több 4—5 gyermekes apa és anya. Kétéves házások is kevesen voltak, legtöbbször 15—20 éve viseli a „legszigorúbb szerzet” (Pázmány) rózsaláncait. A fent idézett megnyilatkozások inkább a véletlen művei, mint a nyilvánosságna szánt vallomások. Hiszen az egész találkozót a házaspárok párbeszédére épül. Azzal a tudattal érkeznek a résztvevők, hogy most 36—40 órát kizárólag kettőjüknek szentelnek.

A program nem hagy felesleges időt. A párbeszéd-índító vallomásokat — amelyeket néhány házaspár végez és amelyeket egy lelkipásztor egészít ki néhány gondolattal — a házaspárok párbeszéde követi. Írásban és élőszóval elmondják egymásnak, amire a hétköznapi forgatagban alig marad idejük, pedig személyiségfejlődésük szempontjából igen jelentős mozzanatok.

Ezek után valaki azt gondolhatná: a Házaspárok hétvégéje találkozót amolyan párbeszéd-tréning. Ennél sokkal több. A házasság szentségi kegyelmének közvetlen felhasználása. Annak boldog megélése, hogy Isten újra meg újra résztvesz kettejük életében és ettől még szebb lesz a házasságuk.

Meglehetősen sokat lehet olvasni, hallani házassági problémákról. Viccek sem a boldog házasokról születnek. Egyszóval: a partneri problémáknak sokkal nagyobb a publicitásuk, mint a zökkenőmentesen működő családi életnek. Ugyanígy van a hétköznapi életben is. Az nem „újsághír”, hogy naponta több ezer repülőgép simán felszáll és minden baj nélkül célba ér. De ha lezuhan egy is, az már „érdekes”. El lehetne tündönni ennek nyomán, hogy a tömeghírközlési eszközök tényleg a valósággal ismeretnek-e meg minket? De kanyarodjunk vissza a boldog házasság kérdéséhez. Pontosabban ahhoz a merész vállalkozáshoz, amely szépen, szentségi házasságban együttélő házastársaknak hirdet hétvégi programot. Nem azért, hogy beléjük beszéljen néhány mondacsindált problémát, hanem azért, hogy megerősödjenek amúgy is szép családi életükben. Szakemberek százai fogalmaztak már így: a családi élet mai válságának oka a házasság intézményének válsága. Ha ezt elfogadjuk, akkor hozzá kell tennünk azt is: a Házaspárok hétvégéje mozgalom találkozási azok a „boszorkánykonyhák”, ahol a házasság új intézménye megszülehet. És mivel az Isten kegyelme velük működik, alig tagadhatjuk üdvörténeti jelentőségüket.

Egy lelkes résztvevő

nusjelöltek sokat remélnék a diakonátusmozgalom nemetországi fejlődése tanulmányainak elemzésétől.

Molnár Ferenc (Pannonhalma)

*

(Szerkesztői megjegyzés)

A diakonátus az egyházi rend szentségének legalsó, első fokán álló személy. Szolgálatát diakonátusnak is szokták nevezni. Jelen cikkünkben azonban ezt a szót a levélíró arra a lelkipásztori szolgálatra alkalmazza, amelyet a lelkipásztori kisegítők végeznek. A két szolgálat között a II. Vatikáni Zsinat tanítása szerint lényegi különbség van. A diakonátus az egyházi rend szentsége alapján gyakorolja feladatát, amelyet külön isteni hivatás előz meg. A világiak a keresztiségben kapott „általános papság” feladatát gyakorolják püspöki megbízásból, önkéntes jelentkezés alapján.

Anglikán-katolikus tárgyalások a Vatikánban

Közös közleménnyel végződött Robert Runcie, Canterbury anglikán érsek 4 napos látogatása a Vatikánban. Egy a pápa és az anglikán primás által közösen aláírt közleményben a két egyház fő felhív a „két egyház közti látható egység és a teljes egyházi közösség helyreállítására (...). Mint írják: a keresztények közti egységet határozottsággal és erőteljesen kell előrevinni, bármilyenek legyenek is az útközben toronyosuló akadályok.” A továbbiakban II. János Pál pápa és Runcie érsek hangsúlyozzák, hogy a közeledő harmadik évezred megköveteli, különös tekintettel a szekularizáció térhódítására, a keresztények egységét. — A közös nyilatkozat beszél a nehézségekről, amelyek a nőknek egyes anglikán közösségekben bevezetett pappá szentelése miatt támadtak; más pontokban viszont, pl. az eucharisztia és a papság kérdésében, hitbeli egyetértés állapítható meg. A még meglévő különbségeket, főként az egyházfogalom értelmezése terén nem szabad eltitkolni, hanem, közös erőfeszítéssel kell őket kiküszöbölni. A közös iratban nem esik szó a katolikus és az anglikán egyház közti legfontosabb elmentéről, a pápa primátusáról.

KNA

Diakonátus kör Magyarországon

Magyarország legkisebb egyházmegyéjében, a Kalocsai Főegyházmegyében megalakult az első diakonátus kör. A Szent István Diakonátus Kör megalakulását és szabályzatát dr. Dankó László kalocsai érsek jóváhagyta. A többi magyar egyházmegyéhez hasonlóan az alig több mint hetven plébániát számláló egyházmegye is súlyos paphiánnyal küzd. Dr. Paskai László koadjutor érsek, jelenlegi esztergomi érsek, bíboros, primás, már a nyolcvanas évek közepén az országban elsőként több férfit és nőt állított lelkipásztori kisegítői szolgálatba. A férfi lelkipásztori kisegítők csaknem mindannyian főállású egyházi alkalmazottak. Kivételesen mindannyian teológiai képzésben részesültek. Elsődleges feladatuk a tanítás, a hitoktatás, de (többek között) a paphiány miatt liturgikus feladatokat is ellátnak: vezetik a papnélküli közösségek vasárnapi igeistentisztelét, egyéb liturgikus cselekményeket végeznek, temetnek, szükség esetén keresztelnek, látogatják és áldoztatják a betege-

ket és rászorulókat, tehát az egyház diakóniáját is megjelenítik. A lelkipásztori kisegítők figyelme gyorsan fordult az állandó diakonátus felé, hiszen a tanításban és a liturgiában a diakonátushoz hasonló feladatokat látnak el püspöki megbízás alapján.

A Szent István Diakonátus Kör arra alakult, hogy három év alatt információt nyújtson a jelölteknek az egyházi rend diakonusi fokozatának a teológiájáról, gyakorlatáról, elmélyítse a diakonusi lelkiséget, s közös eszmélődéssel keresse a helyi körülmények között a sajátosan diakonusi feladatokat, hogy méltán lehessenek reprezentánsai annak a Krisztusnak, aki „nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon másoknak” (Mt 20,29).

A diakonátus kör októberben kezdte meg működését. E félévi témája: „Diakónia és diakonátus”. A diakonátus kör kapcsolatban áll a freiburgi székhelyű Nemzetközi Diakonátus Központtal, s tagjai rendszeresen olvassák a Diaconia Christi c. folyóiratot. A magyar diakó-

Történelmi találkozás a Vatikánban

Volt, aki „a világtörténelem egyik legkegyetlenebb vallásháborúja befejezésének”, volt, aki a „20. század legfontosabb csúcstalálkozásának” nevezte, de mindenki egyet értett abban, hogy néhány évvel ezelőtt még teljes képtelenségnek látszott, ami december elsején folyt le másfél órán keresztül a Vatikánban: a Katolikus Egyház fejének és a Szovjetunió Legfelső Tanácsa elnökének és kommunista pártja főtitkárának találkozója. Maguk a főszereplők, II. János Pál és Michail Gorbacsov, óvatosabban fogalmaztak ugyan, de ők sem kisebbítettek találkozásuk jelentőségét. A pápa azt állította, „hogy különösképpen jelentékeny, méltó a lassan érő időkhez és gazdag ígéretekben”, amelyre „mélyseges érdeklődéssel tekintenek nem csak az egész világ katolikusai, hanem minden jóakarató ember is”. Gorbacsov pedig „igazán rendkívüli” eseménynek nevezte, amelyet „a világ sok részén és országán végigsópró mélyreható változások tettek lehetővé”.

Aki nemcsak hallgatta II. János Pál és Michail Gorbacsov szavait, hanem látta is első kézfogásuk felejthetetlen jelenetét, az meghatottságot, megrendültséget fedezhetett fel arcukon, s ez illett a történelmi pillanathoz, a nagy kienkesztelődés jelenetéhez 72 esztendőnyi ádáz ideológiai harc, véghez vitt és elszenvetett üldözés és az után, hogy a Szentszék egyik hivatalos okmánya még öt évvel ezelőtt is „az emberiség szegényének” nevezte a kommunista rendszereket.

Mintha mindez immár sok fényévnyi távolságra volna, aminek benyomását fokozza Gorbacsov által beszédében s a Szentszéknek a látogatás lezajlása után kiadott hivatalos közleményében is szereplő két nagyon fontos bejelentés. Az egyik az, hogy a beszélgetésük során elvi megállapodás született a pápa és a Szovjet elnök között a Szentszék és a Szovjetunió kapcsolatai hivatalos jellegű alakítására nézve. Ez nem jelenti feltétlenül és azonnal teljes értékű diplomáciai kapcsolat felvételét, de mindenesetre a kapcsolatok intézményessé és hivatalossá tételét. Nem kerülheti el a figyelmet, hogy ez volt egyike azoknak a reményeknek, amelyeket II. János Pál pápa Gorbacsovval való találkozásához fűzött.

A második bejelentés Gorbacsov fogalmazásában nem volt pontosan érthető. Leírt beszédéhez a végén improvizálva hozzáfűzte, hogy beszélt a pápával a Szovjetunióban teendő látogatásáról. A Szentszék hivatalos közleményéből, s főként szövívőjének nyilatkozatából kiderült, hogy többről volt szó. Arról, hogy Gorbacsov beszédében a nyilvánosság elé tárta a pápának előzőleg négyszemközt átadott meghívást. A szövívő szerint II. János Pál megköszönte Gorbacsovnak a meghívást, és azt mondta, reméli, a fejlemények lehetővé teszik majd számára, hogy elfogadja. Erre az óvatos kitérő válasza egyrészt az kínál magyarázatot, hogy a pápa látogatására a Szovjetunióban nehezen kerülhet sor az ukrán katolikus egyház legalizálása nélkül. A szövívő szerint erről a témáról most hosszabban beszéltek „nyílt és szívélyes légkörben” lefolyt eszmecseréjük során. A másik magyarázat pedig az lehet, hogy a pápai látogatások elsősorban az egyes országok katolikus közösségeinek, helyi egyházaiknak szólnak, s rájuk e közösségeket vezető püspöki karoktól érkezik meghívás.

Litvániában és Lettországon van katolikus püspöki kar, egyebütt azonban, főként Ukrajnában nincsen, illetve vannak püspökök, de eddig nem ismerték el egyházukat és őket hivatalosan. Ilyenformán a pápa óvatos válaszában két magyarázata szorosán összefonódik egymással.

A négyszemközt lefolyt beszélgetésről a már említettek kivül azt lehet még tudni, hogy szokatlanul hosszú ideig, 75 percig tartott. Az utána elmondott be-

Amaz ó-esztendő
Amint elrepüle,
Emez új esztendő
Ismét visszajöve.

Derengjen felettünk
Ez új év csillaga,
Csillagok csillaga,
Angyalok angyala!

Régi népének

szédek a nyilvánosságnak szóltak, sőt, az olasz Televízió a helyszínről egyenes adásban közvetítette őket. II. János Pál az első és utolsó mondatokat oroszul, a többit olaszul mondta. Gorbacsov oroszul mondott beszédét mondatra fordították, úgy, hogy mindenki azonnal megérthette. A pápa beszéde legalább négyszer annyi ideig tartott, mint Gorbacsové, s abban is különböznek, hogy míg a Szovjet elnök egyáltalán nem beszélt a múlttól, II. János Pál nem hagyta szó nélkül a Szovjetunióban élő katolikusok és hívek által elszenvetett megpróbáltatásokat. Ami a jövőt illeti, a pápa, nyilvánvalóan az ukrán görögkatolikusokra utalva, rámutatott: számos katolikus közösség szorongva vár arra a lehetőségre, hogy újra megalakulhasson és hogy pásztorai vezetése alatt állhasson, és mintegy sürgetve a vallásszabadságot biztosító törvény elfogadását így beszélt Gorbacsovhoz: „Az ön milliőnyi honfitársával és sokmillió más nemzetiségű emberrel együtt én is várok arra, hogy a lelkiismereti szabadságról szóló törvényjavaslat, amelyet rövidesen meg fog vitatni a Legfelső Szovjet, hozzájáruljon annak szavatolásához, hogy minden hívő teljes mértékben gyakorolhassa vallásszabadságát”. II. János Pál, korábbi megnyilatkozásaiból idézve, egyszerűsített általános elveket is leszögezt, például azt, hogy „nem lehetséges a béke akkor, ha nem tartják tiszteletben a népek, főként a könnyen sebezhető népek jogait, végezetül pedig sikert kívánt Gorbacsovnak az általa megindított megújulási folyamathoz. A szovjet elnök válaszában kijelentette, hogy állama a peresztrojka keretében a demokrácia és a humanizmus szellemében kezeli az egyes egyházakhoz való viszonya problémáit, és hogy a Szovjetunióban élő számos vallásfelekezet mindegyikének joga van ahhoz, hogy kielégítse lelki igényeit.

Nem sokkal e beszéd elhangzása után, a Novosty hírugynökség azt jelentette Ukrajnából, hogy az ottani vallásügyi tanács úgy döntött, elismeri az ukrán görögkatolikus egyház jogát a létezéshez, a legfőbb helyi görögkatolikus egyházi vezető pedig erről értesülve azt állította, hogy az öröm napja ez a világ minden görögkatolikus számára.

Ha az ukrán katolikus egyház valóban feltámadhat, akkor jelentősen megnő annak valószínűsége, hogy II. János Pál és Michail Gorbacsov a nem nagyon távoli időben újra találkozzék majd, talán Kievben, talán magában Moszkvában.

W. F. (Róma)

A pócspetri per revíziója

A birbedt pócspetri ún. „rendőrgyilkossági” per újrafelgöngyöltése nem maradhatott el. Beletartozik azoknak a koncepciók perének sorozatába, amelyekkel a Rákosi rendszer ki akart kapcsolni mindent és mindenkit, ami, ill. aki akadályozni vagy hátráltatni tudta volna céljai elérésében. A Pócspetriben lezajlott események kapóra jöttek a rezsimnek. Több legyet ütött egy csapásra: mindenekelőtt sikerült megfélemlítenie a lakosságot, aztán az iskolák államosításának ügyében jelentős lépéssel haladnia előre és előkészíteni a talajt a további egyházellenes koncepciók perének, nevezetesen a Mindszenty per számára.

Azóta 41 év múlt el. Ma fogyóban van azoknak a száma, akik még emlékeznek a per lefolyására és azokra az eseményekre, amelyek a perhez vezettek. Röviden az történt, hogy 1948. június 3-án a falu plébánosa, Asztalos János, felszólította híveit, ne engedjék, hogy elvegyék a falu katolikus iskoláját. A litánia után a hívek a község háza elé vonultak, ahol a községi tanács éppen az államosítás kérdését tárgyalta, hogy tüntessenek az iskola megmentése érdekében. Rendőrök is megjelentek, csőre töltött fegyverrel. A tülekedés közepette, az egyik rendőrnök eldőrdült a puskája: az áldozat ő maga lett,

Az ezt követő perben rendőrgyilkosság címen halálraítélték Királyfalvi Miklós községi írnokot, jóllehet ő maga az államosítás mellett foglalt állást. Az ítéletet végre is hajtották a teljesen ártatlan fiatal családapán. Ugyancsak halálra ítélték Asztalos János plébánost, de az ítéletet — vele kegyelmet gyakorolva — életfogytiglani börtönre változtatták. Rákosiék ezzel még azt is igazolták, hogy egyházi személyekkel szemben „humánusan” járnak el és szó sincs egyházüldözésről.

Asztalos János 1956-ig ült börtönben, mikor is a többi politikai fogollyal együtt kiszabadult és Nyugatra menekült. Néhány hónapja tért vissza az országra, miután évtizedeken keresztül a menekült magyarok lelkipásztori szolgálatát látta el Ausztriában és Olaszországban. Aki ismeri ezt a kedves, jókedélyű papot, tudja azt is, hogy a légynek se tudna ártani. Tanúvallomása fontos lesz a per revíziója alkalmából. Az Ember Judit által néhány éve készített dokumentum film mutatott rá első ízben arra a hazugság- és csalás-láncolat-

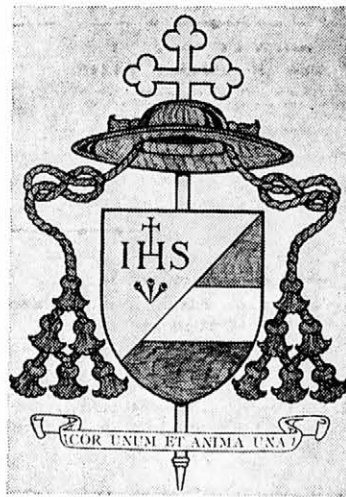
EGY MONDATBAN

- Dr. K a t o n a I s t v á n szeged-rókusai plébánost II. János Pál pápa Bresciello-i címzetes püspökké s ebben a minőségben *váci segédpüspökké* nevezte ki.
- A szerzetesrendek rendőrhatalósági feloszlata után 40 évvel, a magyarországi kármelitarend utánpótlására, 15 magyar kármelita, köztük 11 novicius, kezdte meg közösségi életét a rend gráci kolostorában.
- A „Silbermöwe” — Ezüstsírály okumenikus akció keretében, a jövő év Pünkösöd hetében, a bajor egyházközösségek visszaadják a 3 ezer magyar keresztény ez év júliusában Bajorországban tett látogatását.
- A Fővárosi Tanács úgy döntött, hogy 10 millió forinttal hozzájárul a Szent István Bazilika rekonstrukciós munkálatainak költségeihez.
- Lehmann mainzi püspök, a német püspökkari konferencia elnöke lehetségesnek tartja, hogy II. János Pál pápa 1991-ben Berlinbe látogat. ●

ra, amellyel a rendszer egy balesetet — mert arról volt szó — politikai céljai elérésére használta fel, attól se riadva vissza, hogy ártatlanokat kivégeztessen illetve halálra ítéltesse.

„A hazug embert hamarabb utóléri, mint a sánta kutyát”, tartja a közmondás. Lehet, hogy ez esetben a sánta kutya volt a lassúbb. A fontos, hogy a következő generáció élete, világnézete ne hazugságra épüljön. És ezt a per újrafelvétele talán meg tudja akadályozni.

F. M.

Miklós Attila püspöki címere.

Pásztorlevél a külföldi magyar hívekhez

(Folytatás az első oldalról)

COR UNUM ET ANIMA UNA — Egy szív, egy lélek. Bizik abban, hogy akinek ereiben magyar vér csordogál, akinek keblében magyar szív dobog, hajlandó lesz összefogni és dolgozni az egységért. Egy szívvel, egy lélekkel: a külföldi magyarok között, a keresztény egyházak között, az otthoni és külföldi magyarság között. Az öskeresztény egyháznak ez volt a jellegzetessége: egy szív — egy lélek (ApCsel 4, 32). Legyen ez a mi ideálunk és célunk is! Természetesen végsősorban az egy szív Jézus mindent átölelő Szíve, és az egy lélek Krisztusnak mindeneket éltető Szent Lelke.

A költő szerint a feladatunk: „Küzdeni erőnk szerint a legnemesebbekért . . .” Egy másik költő pedig így biztat: „Rendezni végre közös dolgainkat, ez a mi munkánk; és nem is kevés”. Bizony nem kevés! De vannak egyszerű példáink a régmúlt és a közelmúlt magyar történelmében, nagynevű hősök és szentek, akik lelkesíteni tudnak minket a szentistváni örökség megőrzésében és továbbadásában. Bizunk abban, hogy az ő segítségükkel mi is meg tudunk felelni a ránk bízott feladatnak. Befejezésül álljon itt az ősi, talán szentistváni időkre visszamenő magyar imádság: „Úgy segítsen minket a Nagyasszony és Szent Fia, Jézus Úr!”

Utóiratként hadd fűzzem még hozzá, hogy a külföldi magyarok püspöke minden vasárnap megemlékezik magyar híveiről a szentmisében, amit őérettük ajánl fel. Ugyanakkor ő is kéri híveinek és papjainak imádságos támogatását. — A közelgő karácsonyi ünnepek alkalmából, amikor azt ünnepeljük, hogy „megjelent a mi Üdvözítő Istenünk jósága és ember-szeretete”, minden külföldi magyar testvérem számára a béke és a szeretet ajándékát kérem és testvéri szeretettel küldöm áldásomat a mi Urunkban:

Toronto, 1989. november 5, Szent Imre ünnepén.

Miklós Attila SJ

episcopus Hungarorum in exteris
a külföldi magyarok püspöke

GYERMEKEKNEK

Szervusztok, Gyerekek!

Nálatok is úgy van a templomban, mint nálunk? Amikor bemegyünk karácsony estéjén az éjféli misére, ott van a betlehem, benne az üres jászol mellett ott állnak József és Mária, meg az ökör és a csacsi. Az éjféli mise előtt az atya ünnepélyes körmenetben viszi a kicsi Jézust és helyezi be a jászolba. A hajnali mise, a pásztorok miséje előtt pedig a sekrestyés testvér odaállítja az istálló köré a pásztorokat a báránnyakkal.

Emlékeztek, mit írtam a decemberi Életünkbe? Hogy a Három Királyokról januárban beszélgetünk majd. Azért januárban, mert január 6-án emléke-

rályok a kicsi Jézusnak. Azt mondta: az arany a királyt illeti meg és a mi Urunk Jézus a világ királya. Tömjénél füstöltek ősidők óta az istenek előtt tiszteletből: Jézus Isten, az Atya földreszállott Fia. És a mirha, ez a keserű fűszer a kereszten meghaló Jézusé, akinek, mikor ott függött, mirhával kevert bort adtak inni...

Na, most már megbeszéltük a bölcs királyokat, meg hogy hárman voltak, meg az ajándékaikat. Miről kell még beszélnünk? Ó tudom már! Királyok voltak, vagy bölcssek, hárman voltak — de kik voltak valójában és honnan jöttek?

zünk rájuk és január 6-án állítja őket a sekrestyés testvér tevéikkel együtt a jászol mellé. (Édesanyáktól talán, de nagymamáktól biztosan hallottatok már január 6-át Vízkeresztnek is hívni. Azért, mert a görögkeletiek ezen a napon ünneplik Jézus megkeresztelését, keresztelni pedig vízzel szokás.)

A mai nap történetét Máté evangélista mondja el nekünk. Én nem mondom el, figyeljétek nagyon arra, amit az atya mond. Én inkább olyanokat mondom nektek, ami valószínűleg nem fér bele az atya szentbeszédébe.

Hogy is volt hát ez a három királyokkal? Nem biztos ám, hogy királyok voltak, — sőt, majdnem egészen biztos, hogy nem királyok, hanem bölcssek voltak, tudós férfiak (mágusok is mondjuk őket), akik ismerték a csillagok járását. Hogy hogyan lettek belőlük királyok, nem nagyon lehet tudni. Valószínűleg az ajándékaik miatt hitték őket királyoknak. Mert ki tud aranyat, meg tömjént és mirhát ajándékozni, amik nagyon értékes fűszerek voltak és sok pénzt kellett értük fizetni? Királyi ajándék volt ez és csak királyok lehettek ilyen gazdagok! Így lettek hát a bölcsesből királyok...

Az sem biztos ám, hogy hárman voltak! Máté evangélista csak úgy mondja: „Bölcssek jöttek napkeletről...” és felsorolja az ajándékaikat. És mivel három ajándékot vittek, az emberek kitalálták, hogy biztosan hárman voltak.

Tudjátok, én azt hiszem, az emberek képzeletét nagyon megragadta ez a történet. Csupa csoda van benne: csillag által vezetett gazdag emberek, akik királyt keresnek palotában és kicsi, szegény gyereket találnak az istállóban, vagy egy szegényes házban; arany, gazdag fűszerek; Heródes, aki a királyokon keresztül akarja megtudni, hol is hát az ő vetélytársa... Ismétlik az emberek Máté evangélista történetét és a történet egyre színesebb, gazdagabb lesz... A lényeg megmarad, de a körítés egyre cifrább, terjedősebb...

Volt régen egyszer egy szent püspök, Ireneus, aki kitalálta, miért éppen aranyat, tömjént és mirhát vittek ezek a bölcssek, vagy királyok vagy bölcs ki-

Nézzétek meg csak őket a betlehem mellett! Az egyik bölcs fehérhajú öreg, a másik középkorú barna, a harmadik meg fiatal és — fekete! És ha szüleiteket megkérdezitek, a nevüket is meg fogják mondani: Gáspár, Menyhért és Boldizsár! Pedig Máté nem mond ezekről sem semmit. Ez is mind a mesék világába tartozik. Máté csak azt mondja, hogy napkeletről jöttek. Ha megnézik Izrael térképét, láthatjátok, hogy Jeruzsálemtól meg Betlehemtől keletre a Jordán folyó van, azon túl meg arabok laktak akkor is, meg laknak most is. Tehát a bölcssek valószínűleg arabok voltak, szép barna bőrűek, se nem fehérek, se nem feketék. A mirha meg a tömjén is azon a vidéken terem, napkeleten, a Jordánon túl.

És hogy öregek, vagy fiatalok voltak — kit érdekel az? De igen, igenis érdekel bennünket! Mert evvel is akar valamit mondani, üzenni nekünk a mi Atyánk! Azt, hogy Jézus mindenkirehöz eljött, öreghez, fiatalhoz, fehérhez, feketehez, barnához — mindenkinek van köze Hozzá és mindenkítő elvárja, hogy eljöjjön Hozzá!

Azt mondtuk, a három arab csillagász volt. Ezt ezért fontos tudni, mert megmagyarázza, miért figyeltek fel a csillagra. „Láttuk csillagát napkeleten...” Figyelték az eget és megláttak egy feltűnő jelet — ami talán le volt írva valami réges-régi keleti könyvben. Ezen a csillagon sokan törték már a fejüket, de nem tudtak dűlőre jutni. Kepler, a középkor nagy csillagásza úgy számította ki, hogy Krisztus után 7-ben három csillag: a Saturnus, a Jupiter meg a Halak együtt álltak és egymás fényét nagyon felerősítették. Mások úgy gondolják, hogy talán a Halley üstökös volt, mely időnként visszatér és akkor Kr. után 11-ben látszott az égen. Senki sem tudja. De ez nem is fontos. Itt is az a fontos, hogy a három bölcs felfogott egy jelet, megértette az Isten hívását és ment a jel után, hogy megtalálja Istent. És ez is üzenet nekünk, a mi Urunktól.

Gyertek Testvérekim, menjünk a kicsi Jézushoz, aki mindnyájunkhoz eljött — menjünk és imádjuk Őt!

Julika néni (Bécsből)

KÖLCZE ÉVA:

Medjugorjén voltam...

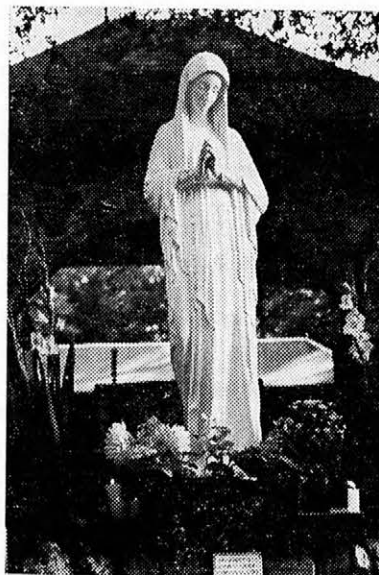
Élménybeszámoló.

Talán még nincs három éve, hogy Medjugorjéről először hallottam. Elégké kételkedve, inkább félve s szóltanul hallgattam a róla szóló híreket. Sok a szekta manapság s még több a megmozdulás a világban, s a jólétben vagy céltalanságban fuldokló emberek valamiféle csodában szeretnének mentőövet találni. Ilyen s hasonló gondolatok búgták körül fejemben Medjugorje nevét.

Aztán teltek a hónapok, évek s magam is kerestem az egyre hatalmasodó Medjugorje-irodalomban az értesüléseket, objektív beszámolókat, meditációkat. Lassan-lassan kételyeim apadtak, kíváncsiságom, érdeklődésem nőtt. Végül is egy nem várt busz-utazási lehetőséggel s egy zarándok csoporttal útra keltem. 17 órás busz-út állt előttünk. A Dinári-Alpok merész meredekjein, szűk völgyekben hol lent, hol fent kanyargó serpentineken, veszedelmes, de szépségtől ittas utakon, szűk szorosokon vitt a busz, míg végre Mostar közelében hatalmas, kerek alakú völgyatlan táruktól elénk. A katlan közepén húzódik meg Medjugorje. A hozzá vezető út keskeny, köves, minden jelzés nélküli. Egyetlen, kézzel mázolt, göcsörtös táblácska jelzi egy útelágazásnál Medjugorje irányát. Mesziről feltűnik a kéttornyú templom, távolabb a magasba szökő meredek Kálvária hegy és balra tőle a Jelenések hegye.

Egyfajta különös izgalommal közeledtem a falucska felé. Girbe-görbe kövzetlen utcácskák, ősrégi kőházak. Közöttük és fölöttük gombamódra nőnek ki az új házak, vendégfogadók, hotelek. Lázasan tempóban épül Medjugorje, hogy befogadhassa az odaözönlő tömeget. Eddig tízmillió zarándok jutott el ide a világ minden tájáról. A faluban még nincs utcai világítás, a késő esti órákban a holdfénynél botorkálunk a hegy alatti gidresgödörös úton szállásunk felé. Szegény falusi család volt a szállásadónk. Rozoga kővaskójkuk mellé takaros vendégházat építettek, ami még annyira új és friss, hogy csontot húzó hideg uralkodik a szobában. Ablakunk zezugos ósdi paraszudvarra nyílt s kora hajnaltól szüntelenül kukorékoltak a kakasok. A háziak kedvessége, szívélyes, őszinte vendéglátása megható. Semmi nyoma a pénzéhes „turista-ellátásnak”. Itt a vendégszeretetet mélyebb lelki okok inspirálják.

Voltaképp azt szeretném leírni, ami engem az itt töltött két és fél napban a lelkem mélyéig megrázott, fogva tartott. Nagyon nehéz ezt szavakba foglalni, mert nem eseményekről van szó, hanem az

Fehérmárvány Mária-szobor Medjugorjén

érzéseknél, megérzéseknél, gondolatoknál, hitnél és valami kimondhatatlan békeségnek, áhítatnak, imaszomjnak az áradata önti el ott az embert. Mintha két és fél napig nem is ezen a civódásokkal, gyűlölettel teli földön éltem volna. Egyszerűen ott eltűnik, megszűnik minden, ami lényegtelen (— és teli van életünk lényegtelen dolgokkal!) s magára marad az ember Istennel. Szinte kénytelen csak Rá figyelni, Őt hallgatni, Őt érezni.

Indulásom előtt, mint igazi vándor, szépen sorba raktam kis emberi mondókáimat, „kérni valóimat” az általam elgondolt fontossági sorrendben. Nagy batyú lett belőle. Medjugorjéba érve hirtelen kicsi lett a batyú s benne minden „nagy” gond. Lotepert az Isten közelségének érzése s valami megmagyarázhatatlan megérzése az itt sugárzó anyai szeretetnek. Akármerre mégy ebben a csodálatos völgyatlanban, mindenütt érzed Mária jelenlétét. Az a benyomásod, hogy egyféle „lelki műhelybe” (= seelische Werkstatt) kerültél, ahol lényegtelené vált a te kis kérés-batyud. Tedd le hát egyszerűen Istent elé, Ő jobban ismeri gondjaidat, s hagyj hogy Ő dolgozzon rajtad. Mindennap délután 3 óra körül betértem a templomba egy kis imára avval a szándékkal, hogy majd utána teszek egy nagy sétát. Az eredmény: este negyed tíz, fél tíz lett a templomból való kijövetelből. S még szívesen maradtam volna. Ma sem értem, hogyan lehet 6–7 órát egyhuzamban könnyű szerrel és nagy-nagy örömben templomban eltölteni.

Egész ottani tartózkodásom alatt talán két toloszékot láttam csak. Medjugorjéba nem testi gyógyulásért jönnek az emberek. Akármerre mégy, mindenütt imádkozó, meditáló emberek, egyenként vagy csoportokban. A lelki gyógyulás, a megértés, az Istenre-találás itt a cél. Mint írtam, lelki-műhelyben érzed magad. A templom körül 8–10 méteres távolságban egymástól a gyónató páterek (a világ legkülönbözőbb nyelvein), s előttük hosszú sorokban a gyónásra várók. Isten ezt az eldugott kis helyet váiasztotta ki, hogy a világ minden részéről ide vonzza az embereket, hogy elindítsa bennük és általuk az emberiség megtérését. S eszüközül, „mesterül” kiválasztotta Jézus anyját. Nincs, talán nem is volt még hely, ahol Isten ily módon s ily hosszú időn át (immáron nyolcadik éve!) napról-napra szól az emberek szívéhez. Nem Ő maga szól. Ahogy a gyermek anyjában bízik a legjobban, Isten is egy anyán keresztül beszél Medjugorjében. Az Égi Anya szól hozzánk, kinek türelme van hozzánk, mert szeret minket. És benne bízhatunk.

A hivatalos egyház még nem nyilatkozott, míg a jelenések tartanak, nem is nyilatkozhat. S utána valószínű hosszú évek telnek el az egyházi elismerésig. Ha jól tudom, Lourdes 30 évbe került. Ma mindenkinek egyéni, privát ügye a Medjugorje-i jelenésekben való hit. De amit az ember ott a két szemével lát: az a hitből fakadó imának, a leírhatatlan áhítatnak a képe az ember-ezrek magatartásán, a gyónók végelethetetlen sora, emberek, akik térdepelve teljes lelki összeszedettséggel imádkozzák végig a hármass rózsafüzért, a szentmisét s utána még az egyórás szentségimádást, vagy a szent kereszt előtti hódolatot (összesen kb. 3 teljes óra!), — ez csak Isten műve lehet.

(Folytatás az 5. oldalon)

Szentté avatják-e Mindszenty bíborost?

Mielőtt a ma sokak által feltett kérdésre válaszolnánk, a magam részéről inkább azt vázolom fel: hogyan történik a szenttéavatás folyamata?

Elsősorban azt idézzük emlékezetünkbe, amit Karl Rahner professzor nem egy írásában kifejtett: a keresztény ember hivatása, hogy időben és társadalmilag érzékelhetővé tegye, mit ér az Isten kegyelme. Aki betölti ezt a hivatást, szent ember, üdvözülni, a mennyországba jut. De még nem avatják szentté. A szenttéavatás amolyan kirakatba-tétel: példaképpé állítja a legfőbb egyházi hatóság a világ keresztényei elé azt az embert, aki nemcsak megoldotta a keresztény hivatásának feladatait, hanem úgy oldotta meg, hogy az mások számára is példaként szolgálhat. Rendszerint azok kerülnek a szenttéavatottak listájára, akik egy-egy történelmi kor vagy az adott kultúrkör adott emberi nehézségeire jó, mások számára is járható, keresztény megoldást találtak. Mint pl. a szerzetesrend-alapítók, a szociális, kulturális életben kimagasló, ugyanakkor keresztény megoldást mutatnak életük példájával, esetleg írásaikkal is.

A legfőbb egyházi tanítóhivatal különböző kritériumok alapján dönti el, hogy a szenttéavatandó példaképpé állítható-e mások elé.

Az egyik ilyen jelentős ismérv a nép tartós tisztelete. Ha valakit halála után is évtizedeken (gyakorlatilag legalább 50 évet jelent ez) át nem csökkenő tisztelettel öveznek, feltételezhető, hogy az emberek olyan megoldást látnak a tisztelt személy életében, amely az ő problémáikra is választ ad.

Egy másik ilyen ismérv: valamelyik keresztény erény hősiességében történő gyakorlása. Vagyis nem átlagos jóemberről van szó szenttéavatások alkalmával, akit méltán tisztelünk jó tulajdonságaiért. A rendkívüliséget nem a külső körülmények-

ben keressük, hanem az emberben, akit a szentek sorában szeretnénk látni. A külső események szerepe inkább csak annyi, hogy alkalmat szolgáltassanak az erények átlagos felüli gyakorlására. — Keresztény erényekről kell megbizonyosodnia az egyházi tanítóhivatalnak, mint pl. a hősiesség, türelem, megbocsátás stb. Vagyis az átlagos emberi értékeken messze túlmenő tulajdonságokat kell felmutatni annak, akit a szentek sorában szeretnénk látni.

Hogyan történik a szenttéavatás ügymenete? Elsősorban egy egyházmegyei püspöknek kell jóváhagynia, hogy a vizsgálatot megindítsák. Ezzel az engedéllyel egyidejűleg közzétesznek egy vagy több imát is, amelyben a hívek Isten segítségét kéri a nevezett személy szenttéavatásához, ezenkívül a szentéletű ember pártfogását kéri, egyúttal arra is ígéretet tesznek az imádkozók, hogy példáját követni fogják. A szenttéavatásnak ebben a szakaszában a kizemelt személyt az „Isten szolgája” címmel illetik.

Az anyaggyűjtés részben arra vonatkozik, hogy a lehető legrészletesebben megismerjék, bizonyított adatokkal alátámasztva a szenttéavatandó életét, erényeit, jó tulajdonságait. A vizsgálatnál annak is utána néznek, történt-e valamilyen rendkívüli imameghallgatás a nevezett „Isten szolgája” közbenjárására. Nyilvánvaló ugyanis, hogy ha Isten mintegy csodát tesz a kedvéért, ez világos jele annak, hogy ő is akarja az illető tiszteltét.

Ha kellő anyag gyűlt össze, a vizsgálatot engedélyező püspök a római illetékes kongregáció elé terjeszti az aktákat. Ennél a hivatalnál szabályos bírói tárgyalást folytatnak le az illető lélektisztaságáról. Nemcsak a szenttéavatandónak van ügyvédje ebben a perben, hanem az ördögnek is, akinek feladata bizonyítani, hogy nem lehet szenttéavatni az illetőt. Ha a per jó irányban dől el, a római kongregáció engedélyt ad a boldoggá avatási vizsgálat megindítására. Ez ismét egy vagy több helyi püspök feladata. Az 1983-ban életbelépett pápai rendelkezések a boldoggáavatás ügymenetét leegyszerűsítették, és megnövelték ebben a kérdésben a helyi püspökök hatáskörét. A boldoggáavatást is per előzi meg a római hatóságoknál, és a pápa joga, hogy ünnepélyesen boldoggá nyilvánítsa Isten szolgáját. Egyúttal meghatározza ünnepének napját és liturgikus tiszteletének módját.

Újabb évtizedek elteltével, ha az illető szentéletű ember tisztelete nem csökken, és újabb imameghallgatásokról vesznek fel jegyzőkönyveket, megindítható a szenttéavatási eljárás, amely szigorúbb ugyan, de ügymenetében hasonlít a boldoggáavatási perhez.

Vázlatosan ez a menete a szenttéavatási eljárásnak. Mint az elmondottakból kiderül, hosszú időre, állhatatos tiszteletre, az illető életének igen-igen alapos ismeretére, a kifogásolási lehetőségek kizárására van szükség ahhoz, hogy valakit a szentek sorában láthassunk. Ez konkrét feladatokat jelent a mai keresztények számára.

Egy személyes kihallgatás során alkalmas volt egyszer II. János Pál pápával arról beszéltem, kiket lehet a szentek sorába iktatni a szentéletű magyarok közül. A beszélgetést a Szentatya ezekkel a szavakkal zárta le: „Szeretnék minél több magyart szentté avatni!” Az úgy folytatása tehát nem rajta múlik.

Mint az elmondottakból is kitűnik, a szenttéavatás bonyolult és hosszadalmas folyamat. Miértünk van ez így, hogy amikor valakit szenttéavatnak, teljes bizalommal tudjuk: az illető elnyerte az örök üdvösséget és példaképpé állítható minden keresztény elé az evangélium szellemében született életforma, amelyet az új szent megvalósított. Végül is ez dönti el a szenttéavatási per kimenetelét, nem annyira az, hányan szeretnék oltárra emelve látni egy-egy kor jelentős keresztény egyéniségét. II. János Pál pápa többször is kifejezte, hogy szeretne magyarokat szenttéavatni. Hogy a közeljövőben várható magyarországi pápa-látogatás alkalmával Mindszenty bíboros még nem kerülhet sorra, az az elmondottakból világos. Hiszen az ügy az első anyaggyűjtés szakaszában van. Az ezzel megbízottak gyűjtik

Skóciai Szent Margit

A régi naptárak szerint június 10-én ünnepeltük Margit napját. Az egyház azonban 1972-ben, a liturgia-reform kapcsán új naptári rendet léptetett érvénybe, amely szerint Margit névünnepe átkerült november 16-ára.

Ki volt ez a Szent Margit, akit az angol-szász világban *M a g y a r o r s z á g i Szent Margitnak*, Skócia királynéjának neveznek?

Jómagam először 1987 nyarán, Skócia fővárosában, az edinburghi várban hallottam az idegenvezetőtől, aki a vár központi fekvésű kápolnáját, mint annak legrégebbi épületét mutatta, mondván, hogy az „the chapel of St. Margaret of Hungary, Queen of Scotland” — azaz Magyarországi Szent Margit, Skócia királynéjának kápolnája.

A kápolnában kapható kis történelmi áttekintés szerint, Margit édesapja, Edward Atheling angol herceg, az angol udvar trónutódlási viszályai miatt testvérelével együtt menekülésre kényszerült és Magyarországon Szent István király udvarában talált menedéket. Itt vette feleségül később Ágotát, Gizella királyné rokonát. (Egyes kutatók és források szerint István király és Gi-

zella házasságából született, tehát Margit az ő unokájuk volt! Szerk.)

Margit 1045 körül született feltehetően Mecsek-nádasdon, esetleg a közeli Rékaváron. Tíz éves lehetett, amikor családja hazatért Angliába, majd újabb tíz év után, megint csak menekülve, került Skóciába és lett III. Malcolm skót király felesége. Margit korát meghaladó szociális és erkölcsi érzékkel befolyásolta a skót királyi udvar életét és a katolikus egyház kifejlődését. Edinburgban halt meg 1093. november 16-án és 1251-ben avatták szentté.

Milyen pozitív hatást gyakorolt Margit a skót állam fejlődésére, ha a protestáns országban 900 év múltával is szeretettel emlegetik népszerű királynéjukat, Magyarországi Szent Margitot és a katolikus egyház sem a helyi-, hanem az egyetemes jelentőségű szentek sorában tartja nyilván. És milyen jól esett egy magyar vándornak Skóciában, 1987-ben meglepetten hallani a régi hazánkból származó, de a messzeföldön szeretett és becsült „St. Margaret of Hungary”, a skótok királynéjának történetét.

Özvegyi Ferenc (Luzern)

Hírek - események

Budapesti látogatásakor, november 24-én, Hans Dieter Genscher, nyugatnémet külügyminiszter, *Kozma Imre zugligeti plébánosnak* átadta a „Bundesverdienstkreuz”: a Német Szövetségi Köztársaság érdemrendjét a keletnémet menekültek megsegítése terén kifejtett munkásságának elismeréséül. Néhány nappal előbb, hasonló indokkal, kapta meg a Szövetségi Érdemkeresztet *Csilla von Boeselager, a Magyar Máltai Karitás-Szolgálat elnöke*, valamint *Dieter Mierse, az első segítőakció vezetője*. Kozma Imre a máltaiakkal karöltve gondoskodott a menekültekről, neve egyik napról a másikra az egész ország, sőt a határokon túl is ismertté-, Zugligetét meg fogalommal vált. Most legfontosabb feladatának ismét az erdélyi menekültek megsegítését tekinti.

*

Harmati Béla budapesti evangélikus püspök a Genfben megjelenő Evangélikus Sajtószolgálatnak adott interjúban szemére vetette az Egyházak Világtanácsának, hogy a romániai emberjogi helyzetről való hallgatásával saját hitéletét játssza el. A keresztény egyházaknak folytatniuk kellene a bevált hagyományt, hogy beavatkoznak ahol az alapvető keresztény érdekek veszélyben vannak. A Luteránus Világszövetség, amely — Harmati püspök szavaival — „kiállt Dél-Afrika és Namíbia ügyében”, a magyarok szemében kudarcot vallott, amikor Romániáról volt szó.

*

A közép-amerikai polgárháborúban szenvedő El Salvadorban, november 16-án 6 jezsuita atyát, továbbá a rendház szakácsnőjét és annak 15 éves lányát meggyilkolták. Mint ismeretes, a jelzett napon mintegy 30 egyenruhás katona berontott a San Salvador-i Katolikus Egyetemre, golyózáport zúdított az ottlévő jezsuita atyákra, köztük az egyetem rektorára és helyettesére. A két szembenálló fél: egyfelől a kormány másfelől a gerilla-szervezet, egyaránt elítélte a „szörnyű mészárlást”, egymást vádolva a történetekért.

*

Az NSZK 15 egyháza, illetve egyházi közössége közös nyilatkozatot tett közlé az élet védelmében „Isten az élet életének minden apró mozzanatáról a hitelesíthető adatokat, a csodás imameghallgatásokat. Ezek gyűjtése, hitelesítése, dokumentálása a feladata most mindazoknak, akik tevékenyen részt akarnak venni Mindszenty bíboros szenttéavatásában.

Kozma György SJ

barátja” címmel. Ebben állást foglalnak a technikai fejlődés adta lehetőségek következtében kialakulóban lévő géntechnika és magzat-kutatás kérdésében, megvonják annak erkölcsi határait, kiállnak a születendő élet védelmében, foglalkoznak a beteg és idős emberek helyzetével és az emberhez méltó halál problémájával. Azonkívül javaslatokat tesznek a sokgyermekes családok, leendő anyák és egyedül-nevelő szülők megsegítésére.

*

Máriacellbe, a híres ausztriai búcsújáróhelyre szervezett zarándoklatot 1989. október 21—22-én a budapesti Népművészeti Baráti Kör, amely elsődleges feladatának tekinti a magyar határokon kívüli népi együttesek támogatását a népi kultúra értékeinek megőrzésében. A kegytemplom Szent László kápolnájában megkoszorúzták Mindszenty József hercegprímás sírját, ahol a kör titkára, Halász Péter emlékezett a mártírsorsú főpapra, majd Budai Ilona népdalénekes ajkán csendültek fel régi magyar egyházi énekek. A zarándokok megtekintették a Mindszenty Emlékmúzeumot is.

*

Rómában 91 éves korában meghalt a „Jézus kis nővérei” nevű női szerzet alapítója, Madelaine (Magdolna) nővér. Rendje 51 évvel ezelőtt létesült a szegények és a társadalom kivetettjei felkarolására. A közösséghez ma 64 országban 1400 tag tartozik.

*

Az Erdély Művészetéért Alapítvány 1989. évi „Kájoni János-díját” a Désen élő Ince János nyerte el. Ebből az alkalomból az alapítvány a művész képeiből kiállítás rendezett a Budavári Palotában. A tárlatot László Gyula történész nyitotta meg a művész 80. születésnapján, 1989. október 19-én.

*

A kelet-európai országok közül Lengyelország az első, amely teljes mértékben helyreállította diplomáciai kapcsolatát a Vatikánnal. A Szentszék nunciusa, Jozef Kovácsik lengyel érsek, november 23-án Varsóban elfoglalta hivatalát.

*

Ausztriában első ízben választottak nőt az Actio Catholica elnökének. Erre a tisztre a Salzburg-i egyházmegyei szervezet Luitgart Derschmidt-et a 48 éves történelmeszt jelölte.

FIGYELEM!
AZ ÉLETÜNK ÚJ HIVÓSZÁMA:
(0 89) 9 82 80 52

Medjugorjén voltam...

(Folytatás a 4. oldalról)

Sokat talán zavar az Istenanya jelenéseinek „hétköznapiasága”, egyszerű, közvetlen szavai (mintha egy egyszerű édesanya vagy tanítónéni beszélne), gyakorlati, nevelő intelmei. Úgy gondolom, talán azokat zavarja a végtelen egyszerűség és közvetlenség, akik Istent elérhetetlen messzeségbe helyezik, akik csak nagy szükségben szeretnék közel tudni Istent s teszik fel méltatlankodva a kérdést: „Hol van ilyenkor az Isten?” Érzéseim és hitem szerint Isten végtelenül közel van. Egyszerűen: itt van. Egyetlen igénye velünk szemben a viszonzást. Mert Ő végtelenül szeret minket. Csak a vak nem látja ezt. S mindenben szeret. Az ember ostobán ítéli meg és rangsorolja a dolgokat jónak és rossznak. Pedig a szemmel látható jólét sokszor büntetés, mert Istentől szakít el. És a nélkülözés, a megpróbáltatás nagy ajándék lehet, mert Hozzá vezethet.

A hit bátorságot is igényel. Kényelmes dolog csak azt hinni, ahol az Egyház pecsétje kaput nyit. Ha erre várok, akkor csak elkésvé, a jelenések elmúltával mehetek Medjugorjéba, ahol majd mutogatják a látogatóknak, hogy itt és itt jelent meg az Istenanya. Most még alkalmas van az esti rózsafüzér közben, az elnémult imát követő csendben, rövid percekre személyesen megélni és ott lenni, mikor néhány boldog szem láthatja Őt.

Medjugorje programja a megtérés s ez mindenkinek egyaránt szól. Mert ezen fordul ma a világ sorsa, nem a parlamentekben, az embermilliók egyéni megváltozásán múlik. Nincs az az ember, akár a legjobb közöttünk, aki ne lehetne még egy fokkal jobb. Ez az értelme, tanítása Medjugorjénak. Ezért merem hinni én, hogy Isten műve.

1989. április 23-án.

Hittan és cserkészzet

Egyszer még iskolás koromban, elvittek minket a Pilisbe bogárgyűjtő kirándulásra. Mindenki igyekezett valamilyen ritka tücsköt-bogarat összeszedni, amivel a többiek előtt dicsekedhetett. Épp ezért nagyra nyílt a szemem, amikor az egyik patakban, a híd alatt felfedeztem egy kisebb rákot. Ivópoharammal igyekeztem kimerni a vízből, de a rák tüneményes gyorsasággal vonult vissza. Persze hátrafelé. Két-három próbálkozás után gondoltam egyet. A rák hátmögött óvatosan a vízbe tettem a poharat, aztán előlről megpaskoltam a vizet. Mire a rák szépen belemenekült a poharamba. Eltűnődtem és akkor még csak erre a következtetésre jutottam: *aki csak egyféleképpen tud reagálni, annak hamar oda a szabadsága vagy az élete.*

Később persze felmerült bennem az a kérdés is, honnan tudjam meg, hogyan lehet ugyanarra a dologra többféleképpen reagálni? Nekem is nagy felfedezés volt Jézus embersége. Én is, mint már sok millióan megkaptam azt a kegyelmet, hogy rájössék: az a „nem egyféle” viselkedés, amit Isten megkíván tőlünk, arra nekünk van a legnagyobb szükségünk. És persze azt is, megtanultam, hogy „élni” nem a templomban vagy a hittanórán kell, ahol mindezt a szépet megismerjük. Hanem otthon, iskolában, utcán, sportpályán, később a munkahelyen stb. És amikor megfelekeztem magamról itt-ott, utólag mindig sajnáltam, hogy nincs velem hitoktatóm, lelkiatyám, hogy figyelmeztessen. A következő felfedezés pedig az volt, hogy

nem vagyok már gyerek, nem kell feletem gyámkodni.

Ki így, ki másképpen, de minden gondolkodó ember felfedezi azokat az elemeket, amelyek segítségével a hittan és cserkészzet egymást kiegészítő feladatát össze tudja hangolni.

Magyarországon a megalakult cserkészcsapatok döntő többsége egyházközségi csapat. Vezetőik között számos lelkes fiatal papot láthatunk. Akik szívvel-lélekkel vetik bele magukat az ifjúsági munkába, ami évtizedeken keresztül „veszélyes”, ha nem éppen tiltott terület volt. Ez az öröndetes tény persze gyakorlati kérdéseket is felvet. Miért olyan lényeges eleme a cserkészmunkának a vallásértelmezés? Mi történjék a vallásilag teljesen tájékozatlanokkal, akik cserkésznek jelentkeznek? Hogyan lehet elfogadtatni felelős lelkipásztorokkal, hogy a cserkészzet nem hittanóra, de igen jelentős kiegészítése mindannak, amit a hittanórán tanultak a gyerekek?

Röviden a fent vázolt elemek segítségével meg lehet válaszolni ezeket a kérdéseket. Persze nem minden részletre kiterjedően.

Miért olyan lényeges eleme a vallás-erkölcsi alap a cserkészéletnek? (A nemzetközi cserkészszövetség öt feltételt szab ahhoz, hogy egy ifjúsági mozgalmat elismerjen cserkészletnek. Ezek között első helyen az egy Istenbe vetett hit szerepel! Ez a tény tehát igazában nem vita tárgya.) Mert ha eszményeket akar adni a cserkészzet, akkor tudnia kell, milyen az igazán eszményi ember. Erőből csak halvány fogalmaink lehetnének Jézus Krisztus nélkül, hiszen ő volt az egyetlen olyan ember, akinek életében semmi Istenhez nem méltó nem volt. Minden eszmény csak annyiban szavatolt, amennyiben tudatosan vagy akaratlanul, de őhozzá igazodik.

Mi történjék a vallástalanul nevelt cserkészjelöltekkel? A cserkészzet nevelő intézet, kész emberekkel nem is foglalkozik (ha vannak egyáltalán ilyenek). Tehát ne lepődjön meg egy cserkészvezető sem, ha ezen a téren nullpontról kell indulnia. Csak az a fontos, hogy a jelentkező is el akarjon indulni ezen az úton. Persze ne úgy találkozzék a kérdéssel, hogy a jó társaság, remek kirándulások (kényszerű) feltétele a valóságosság. Inkább azt vegye észre, hogy nem is lenne jó a társaság meg a program, ha Isten kimaradna belőle. Hiszen aki istentelen, az hamarosan embertelenné is válik.

Ez a kérdés átvezet ahhoz a problémához is, hogy *mi a viszonya a hittanórának a cserkészethez?* A már elmondottak alapján nem nehéz választ találni: amit a hittanórán eszményként megismer a gyerek, arra gyakorlóteret kínál a cserkészzet. A cserkészvezetőnek emellett azt is tudnia kell, hogy nem lesz rá vég nélkül szükség. De mire a rábízottak rájönnek, hogy már nem gyerekek, nem kell felettük gyámkodni, addigra annyi gyakorlat álljon mögöttük, hogy nyugodt lélekkel újukra lehessen bocsátani a felnövekvő cserkészeket. Ha valaki csak gyakorlatozik és nem mondja meg a lényegét, az mester-szerű viselkedést plántál a gyerekekbe, amelyben nincs helye ennek a kérdésnek: miért. És akkor 16 éves kora után, amikor minden egészséges serdülő felteszi ezeket a kérdéseket, szinte nyomtalanul le fog peregni mindaz a jó, amit cserkészzetben adtunk neki. Ezért hittanóra is kell. De aki csak elméletet akar adni, az kicsit mindig érthetetlen maradna. Kell a gyakorlólét, amire

Az orvos aki Mindszenty bíborost „kezelte“

Mindszenty bíborosról az utóbbi hónapokban több könyv jelent meg Magyarországon, a Szent István Társulat az emlékiratokat is kiadta. Nyomdakészen áll Havassy Gyula „Allok Istenért, Egyházért, Hazáért” című Mindszenty életével és működésével foglalkozó hatalmas dokumentum-gyűjteménye is. Szerepel ebben többek között egy orvosnő szerzőhöz írt levele, amely szavahihetően mondja el: ki volt az az orvos, aki a perre való előkészítés idején Mindszentynek beadta az injekciókat. A kiadásra váró könyvből a szerző hozzájárulásával közöljük ezt a levelet:

„Dr. Kelemen Endre szerepéről akarok írni a Mindszenty-perben.

Mint orvost, személyesen is ismertük 1940 körül, amikor pl. laboratóriumában csináltattunk vérvizsgálatot. Jóhírű, nagy páciéntúrájú orvos volt.

Közeli ismeretségben állt vele 1945 után keresztfiam apja, Gyűrű Béla, a Pannónia Vendéglátóipari Vállalat főkönyvelője... Gyűrű Béla kitűnő céllovó volt, belépett egy vadásztársaságba, itt barátkozott össze Kelemen Endrével, aki akkor már törvényszéki orvosszakértő volt.

Kelemen doktor Gyűrűt tisztességes magyar embernek ismerte és bizalommal fordult hozzá akkor, amikor úgy érezte, hogy már nem bírja tovább a lelkére nehezedő súlyt. Teljesen összetörve panaszkodta el vadászcimborájának, milyen nagy bűn terheli lelkét. Ő volt az, aki Mindszenty primásnak a per előtt beadta azokat az injekciókat, amelyek megsemmisítették a kínzásoktól meg nem tört bíboros ellenállóképességét, úgyhogy azt vallotta, amit belesúlyoltak.

Kelemen doktor már régebben szeretett volna lemondani állásáról, de nyomást gyakoroltak rá. Az injekciók beadására azonban egyenesen rászögezett

pisztollyal kényszerítették, mégpedig két GPU-s (vagy KGB-és) orvos. Hogy a dróg összetétele pontosan mi volt, azt nem tudta, azt is a szovjet orvosok hozták magukkal.

Kelemen doktor azt is elmondta Gyűrű Bélának, hogy ő második feleségéhez szokott járni „gyónni”. Bár elvált tőle egy másik nő kedvéért, mélyesen tisztelte ezt a jellemes, jólelkű asszonyt és teljesen bizalmas volt hozzá. Az asszony nagyon elítélte (volt férje) bűnét s azt mondta neki, hogy ezt csak úgy lehetne megpróbálni valamennyire is jóvátenni, ha másokon segít, ahol csak lehetősége van erre.

Gyűrű Béla felesége később is összefűjtött dr. Kelemennel, akit régebről ismert. Kelemenné egyszer neki is elmondta, hogy igaz, hogy férje adta be Mindszenty primásnak az injekciókat, de kényszer hatása alatt és lelkiismeretfurdalásaitól azóta sem tud megszabadulni. Gyűrű Béla azóta meghalt, de felesége ma is él.

Dr. Kelemen a jóvátétellel komolyan megpróbálkozott, sok politikai foglyon segített... Azonban nem tudott oly könnyedén leszámolni lelkiismeretével. Rákapott a morfiumra s végül öngyilkos lett”.

Hírek - események

Minden hétfő este a kelet-berlini Szent Hedvig katedrálisban rendszeresen imaórát tartanak, amelynek célja a béke és az igazságosság szellemének elmélyítése a keletnémet társadalomban. Az első ilyen imaórát október 23-án tartották, amelyen mintegy 800 katolikus gyűlt össze, imádkozott az egyház és állam felelős vezetőiért, emlékeztettek az igazságtalanul bebörtönzöttekért és a hazajukat elhagyó családokért.

*

Jugoszláviában az ortodox és a római katolikus egyház, valamint a mohamedán és zsidó vallási közösség több társadalmi és politikai jogot követel hívei számára. Erről tárgyaltak a négy vallási felekezet képviselői Belgrádban. Követelték a vallásos sajtó kibővítését, a hívő emberek politikai tevékenységének engedélyezését és a kötelező katonai szolgálat eltörlését — jelentette a jugoszláv Tanjug hírügynökség.

*

Dél-olaszországi lelkipásztori látogatása alkalmával II. János Pál pápa felajánlotta Albániának a párbeszéd felvételét a Szentszékekkel. Azt kívánta ennek az — úgy mond — „nemes népnek, hogy békében és egyetértésben élhessen minden embertestvérel”. A Vatikán a múltban már többször javasolt Albániának megbeszéléseket, de ajánlatára eddig sose kapott választ a világ első ateista államától.

a cserkészzet a legideálisabb lehetőségeket adja.

Igen sokat idézzük Teleki Pál mondatát: „A vezetés elsősorban példa”. Ezeket a kérdéseket minden vezetőnek tisztáznia kell magában, mielőtt a gyermekek elé lép, különben bizonytalansággal többet árt, mint használ.

P. Kozma György SJ

Bécsben befejeződtek (novemberben) a König bíboros alapította „Pro oriente” alapítvány 25 éves fennállásának ünnepei. A szervezet célja elősegíteni a keleti ortodox egyházak és a katolikus egyház közti közeledést és kölcsönös megértést. Az alapítvány új elnökévé Ausztria volt elnökét, Rudolf Kirchschläggert választották.

*

Litvániában a kormány teröbevette a szovjet hatalom által elkobzott egyházi javak visszaadását. Az egyházi épületeket azonban a tavaszig nem lehet átadni, mert előbb az azokban működő intézményeket kell másutt elhelyezni.

Lapszélre

Igéretes jövő előtt áll az ország. Most próbálja levetni magáról a 40 év alatt ráakott sok gyalázatot, kivívni a vallásos élet s a megbéklyózott szellem szabadságát. Épp ezért kell résen lenni, nehogy a szenvedélyek elszabaduljanak s a gyűlölet kerekedjék felül. Mert azért ilyen jelek is mutatkoznak. Okulásul egyet.

Amikor a hazai lapokban is közzélték az 56 után kivégzettek listáját, a „Reform” c. lap ezzel kapcsolatos cikkére válaszolva, egy dr. Cs. J. (nem írom ide a teljes nevét!) azt írja, hogy a 234 kivégzett személyről a „legfontosabb azt tudni”, hogy „azok jogerős bírói ítélet alapján kivégzett hazáruulók és gyilkosok. Itt szerepelnek a Köztársaság-téri fenevadak, akik (...) kivágták Pap József tűzrezredes szívét, majd halomra lőtték a tényleges katonai szolgálatukat töltő munkás- és parasztfiatalokat. A névsorban szerepelnek a Corvin-közi haramiák (...) és a többi alvilági alak, akik gyilkoltak, fosztogattak, vagy a Széna-téri banditák” és így tovább.

Hát ilyen féktelen indulatok feszülnek, forronganak ott, ahol a gyűlölet vörös köde elhomályosította vagy egészen eltakarta azt a csillagot, amely ama nevezetes istálló fölött ragyogott.

— síj —

Levél az USA-ból

Most a nyáron részt vettem az európai magyar ifjúsági körúton. És hát hogy ez milyen jó volt! Olyan sok szépet láttam, hogy az nem is igaz. Mintha egy óriási nagy álom lett volna. Elindultunk Németországból, utána következett Franciaország, Svájc és Ausztria. Majdnem egy hetet töltöttünk mindegyik országban. El se tudom mondani azt a sok szépet, azt a rengeteg történelmi helyet, templomokat, régi városokat, falvakat, tavakat, hegyeket, amiket láttunk. És a magyar családok mindenhol szeretettel fogadtak, mindenhol teljes szívvel megvendégeltek minket és úgy vártak, mint igazi családtagot. Mondták is, hogy akármikor jöjjünk vissza.

Akiket én zártam a szívembe, azok voltak, akikkel utaztam. Körülbelül harmincötön voltunk. Jötték Dél-Amerikából, Kanadából, az USA-ból, Svájcából, Németországból és Ausztriából. Annnyira összenőtünk, hogy mikor el kellett köszönni egymástól, majdnem megszakadt a szívem. Olyan ürességet éreztem, mintha valamit veszítettem volna a szívemből. Képzéljétek el: 23 napon át együtt voltunk, együtt töltöttünk hosszú órákat a buszokban, együtt énekeltünk, együtt írtunk haza, együtt voltak az élményeink és azt csak egymással lehetett újra átélni. Együtt táboroztunk, együtt neveltünk, egymásra mosolyogtunk, egymás kezét fogtuk, és összenőtünk, mint egy család. Ez a család sose fog szétszakadni, még akkor sem, ha tengerek vannak közöttünk. Írunk egymásnak és tartjuk ezt a kapcsolatot.

Nekem ez volt életem legszebb élménye. Azért volt a legszebb, mert egy ideális álom valósult meg. Ezen a körúton tanultam meg értékelni a barátaimat és az ilyen lehetőség talán csak egyszer adódik. Láttam Európát és egy életre szóló baráti kört szereztem magamnak. Nagyon köszönöm Gyurkabá!

Sok szeretettel
Lengyel Emi (Philadelphia)

Ui. A szívemben így él a körút. Csak akartam tudatni másokkal, hogy nekem milyen jó volt a nyáram az ifjúsági körúton.

Hírek - események

Csak most került nyilvánosságra a hír, hogy október elején Kárpátaljáról Szemerédi János munkácsi görögkatolikus püspök, segédpüspökével és 16 papjával elzarándokolt a pócsi Mária kegyhelyre. Ez az első eset a háború óta, hogy sor kerülhetett ilyen zarándoklatra. A kárpátaljai vendégek Keresztes Szilárd hajdúdorogi görögkatolikus püspökkel koncelebrált szentmisét tartottak a Könyező Szűzanya kegyképénél.

Több mint 50 ezer könyvet adott vissza a moszkvai állami Lenin Könyvtár az orosz-ortodox Teológiai Akadémiának. Az Akadémia az 1917-es forradalom előtt 600 ezer kötetet rendelkezett. Ezek nagyrészt a sztálini terror idején elkobozták és elpusztították.

A „Christ in der Gegenwart” című, Freiburgban megjelenő lap ismerteti azt a levelet, amelyet a romániai egyházak képviselői Ceausescu elnökhöz intéztek augusztus 23-án, a román nemzeti ünnepen. A levél aláírói országunk szeretett fiának és a román történelem legnagyobb hőségének nevezik az elnököt, aki egyike a világ legjelentősebb személyiségeinek. Az aláírók hálójukat és tiszteletüket nyilvánítják ki

RÁKÓCZI SZÖVETSÉG

Budapesten nemrégiben megalakult a „Rákóczi Szövetség”, a Csehszlovákiai Magyar Kultúra Barátainak Köre. Az egyesület célja — amint az alapszabály is rögzíti — hogy „folyamatosan tájékoztassa a közvéleményt a csehszlovákiai magyarság életének eseményeiről s ébren tartsa a közérdeklődést az odaírt magyarság sorsa iránt”. A felvidéki magyar kultúra ápolása és védelme természetesen tartozik a Szövetség működési köréhez. A Rákóczi Szövetség elnökévé dr. Dobossy László irodalomtörténészt választották. — Közlebbi tájékoztatás és jelentkezési cím: Göndöcs László, Guyon köz 8. I/3. H-1026 Budapest.

AZ ÉLET KÖNYVÉBŐL

NÉMETORSZÁG

Frankfurt: Keresztelő: 1989. nov. 12-én keresztelték Kiss Rolandot, K. György és Éva kisfiát. Növekedjék bölcsességben és szeretetben mindenkinek öröme.

Házasság: 1989. október 17-én, Tatabányán házasságot kötöttek Gombás Gyöngyi és Ihász Tibor. Isten éltesse őket sokáig.

Halálozás: 1989. november 10-én, 83 éves korában elhunyt Koppány Aladár. Adj irgalmat, adj nyugalmat, ó Atyánk a lelkének. R. I. P.

Köln: Keresztelés: A kölni egyházközség ismét új kis taggal gyarapodott! Pusztalvi Attila, 1989. december 2-án, bensőséges keretek között elnyerte a szentkeresztiséget. Kívánjuk, hogy növekedjen Isten és az emberek előtt kegyelemben és bölcsességben.

„Mi lesz azután?” címmel dr. Kozma György jezsuita atya, szociológus, a Frankfurter Teológiai Főiskolán november 22-én egésznapos lelkigyakorlatot tartott. A három részre tagolt előadását a szép számú, jó részben fiatalokból álló közönség élénk figyelemmel, érdekes kérdésekkel és hozzászólásokkal kísérte. A lelki értékekben bővelkedő együtletet szentmise zárta le. — Nagyon köszönjük P. Kozmának ezt a felejthetetlen lelkigyakorlatot.

B. A. (Frankfurt)

SVÁJC

Keresztelő: Bielben, 1989. november 18-án megkeresztelték Szabó Noémit, Sz. László és Soti Katalin gyermekét. Gratulálunk a kedves szülőknek.

Felhívás!

A múltévi októberben Münchenben megalakult németországi „Hungarian Human Rights Foundation” kezdeményezésére 1990. január 28-án, vasárnap, 12 órai kezdettel, „Gyertyagyújtás a romániai magyarokért” mottóval tüntetés lesz a müncheni Karlsplatz/Stachus-on. A résztvevők egy hatalmas keresztet fognak kirakni égő gyertyákból, ezért a rendezőség kéri, hogy aki eljön, hozzon magával gyertyát.

Ceausescu elnöknek kiemelkedő történelmi munkásságáért és azért, hogy a nemzetet a civilizáció legmagasabb csúcsára emelte. Az ismertetésből nem derül ki, melyek azok a romániai egyházak és személy szerint kik azok a képviselők, akik aláírták a levelet. (M. K.)

Kétszáz esztendeje, hogy II. József, a „kalapos király” rendeletére az újhelyi pálos kolostorban megkezdődött a tanítás a „kegyes oskolabeli szerzet” (piaristák) öt osztályos gimnáziumában. A tokaji piaristák hat tanára az első tanévben, 1789–90-ben, már 89 diákkal foglalkozott. A kétszázéves jubileumi ünnepségen, az emléktábla-avatáson megemlékeztek az iskola leghíresebb diákjairól. A piaristáknál tanult többek közt Nikolaus Lenau költő, Andrássy Gyula miniszterelnök, Trefort Ágoston miniszter, és az iskola büszkesége, névadója, Kosuth Lajos.

Az egyetlen magyar alapítású férjrendnek, a pálosoknak pillanatnyilag 14 rendtagja él Magyarországon és öt különböző helyen teljesítik hivatásukat. A két világháború között az ő tulajdonuk volt a Gellérthegy sziklakápolna és kolostor is. A kápolnát a nyáron már visszakapták. Augusztus 26-án tartották itt az első szabadtéri szentmisét.

Strasbourg mellett október végén tudományos jellegű keresztény-marxista dialógus zajlott le, amelynek megszervezésében a Vatikán mellett először vett részt a Szovjetunió. Ilyen párbeszédre legutóbb 1986-ban Budapesten került sor. Megnyitó beszédében Paul Poupard bíboros, a Nemhívók Pápai Tanácsának elnöke hangsúlyozta, hogy a jövő Európának eszmei alapja csak „Isten és a szabadság” lehet. Kitért a bíboros arra is, hogy a budapesti keresztény-marxista párbeszédén egymástól még nagyon messze eső álláspontok némileg közeledtek egymáshoz, erősödtek a kölcsönös megbecsülés és barátság jelei, ami nyilván a Szovjetunióban és több kommunista rendszerű országban tapasztalható belső megújulási folyamattal függ össze.

A katolikus újságírók világszervezete kongresszusának résztvevői ismét a párizsi Bayard-Press katolikus kiadóvállalat igazgatóját, az 55 éves Jean-Marie Brunot-t választották meg elnökévé. Az újonnan alakult Európa-részleg ideiglenes elnöke pedig Lukács László piarista tanár, a Vigilia főszerkesztője és az Új Ember nemrégiben kinevezett felelős szerkesztője lett.

A menekültek, emigránsok és útonlévő emberek lelképástorkodásával foglalkozó Pápai Tanács nemrégiben teljes ülést tartott a Vatikánban. Elnöke, Giovanni Cheli érsek, aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy világszerte növekszik a vallásos szekták és szektás mozgalmak befolyása. Egyedül Dél-Afrikában a hagyományos katolikus lakosság közel 20%-a tartozik ilyen csoportokhoz. Afrikában mintegy 10 ezer különböző szektát tartanak nyilván. Ezek elsősorban a menekülteket, a vendégmunkásokat és általában a vándorló elemeket vonzzák, akik a szektákon belül szíves fogadtatást, biztonságot, részvétet és csoportazonosságot élnek meg. (KNA)

A Tömegtájékoztatás Pápai Tanácsa, az ökumenikus és vallások közti együttműködésnek, a kommunikációs eszközök terén történő szabályozására dokumentumot adott ki, amelyben a keresztény egyházakat és világvallásokat hat-

atos együttműködésre kérte fel. Ezáltal a vallások számára nagyobb lehetősége adódnék a vallásos szempontok tömegtájékoztatásban való érvényre jutásának. Az irat hangsúlyozza, hogy a keresztény hit és erkölcs katolikus hívő számára nem képezheti kompromisszum tárgyát. A Vatikán, a Pápai Tanácson keresztül, támogat minden kezdeményezést ezen a téren és részt vesz az együttműködés új formáinak kidolgozásában. (KNA)

A Kelet-Berlinben megjelenő „St. Hedwigsblatt”, a berlini katolikus egyházmegye hetilapja szerint az NDK-ban bekövetkezett fordulatot keresztény értelemben vett „megértés”-ként kell felfogni. „Nem arról van szó — írja a lap — hogy az ember a mindenkorai politikai irány felé forgassa a fejét, vagy a vitorlát a forduló szél irányába igazítsa és meggyőződését úgy váltogassa, mint az ingét. A bibliai értelemben vett megtérést a keresztény ember nemcsak megvalósíthatja, hanem meg is kell valósítania”.

A Katolikus Újságírók Nemzetközi Uniójának, a felső-bajorországi Ruppoldingban október 16-án megnyílt XV. Világkongresszusa résztvevőit II. János Pál pápa üzenetet intézett. Bizalmat fejezte ki az újságírók iránt, hogy a felelősségük tudatában a keresztény kultúra és erkölcs értékeit közvetítik az olvasóknak. A kongresszus kerekén 600 résztvevője közt, egy népes magyar küldöttség mellett, jelen voltak újságírók Lengyelországból és Litvániából is.

Lengyelország új vatikáni nagykövete, Jerzy Kuberszki, egy nemrég adott interjúban annak a véleményének adott kifejezést, miszerint a Szentatya előreláthatólag 1991-ben ismét meglátogatja hazáját. Ezzel mintegy betartja lengyel zarándokútjainak négyéves periódusát.

Milyen címekre írjunk?

Felsoroljuk azokat az európai városokat, ahol rendszeres cserkészmunka folyik. Érdeklődők forduljanak az itt közölt cserkészvezetőkhez, akik szívesen szolgálnak további felvilágosítással.

Ausztria: Bécs: Ft. Hegyi György, Döb-
lberg, 2/30B, A-1070 Wien. ☎ (00 43) 222 /
96 49 72. **Linzi: Lukács Károly,** Zollergasse
18-20/37, A-1070 Wien. ☎ 0043 222 96 14 163.
Graz: Ugri Mihály, Ziegelstr. 11/C, A-8045
☎ (00 43) 316 65 73 72. **Innsbruck: Elek**
László, Klappholzstr. 24, A-6020 Innsbruck.
Benelux: Belgium: Lödör Klára, Av. du
Globe 72/14, B-1190 Bruxelles, ☎ (00 32)
2 377 75 77. **Hollandia: Niekl Károly,** Eks-
terlaan 8, NL-5731 XV Mierlo. ☎ (00 31)
4927 617 36.

Franciaország: Párizs: Havas Cecile, 14
Impasse Grimaud, F-75019 Paris. ☎ (0033)
1 424 521 12.

Németország: Bochum: Rottár Viktor,
Heintzmannsheide 7, D-4630 Bochum 1, ☎
(02 34) 46 14 74. **Frankfurt: Ft. Matyasovich**
Henrik, Oppenheimerstr. 49, D-6000 Frank-
furt/M. 70, ☎ (069) 61 21 66. **Heidelberg:**
dr. Irme György, Kussmaulstr. 2, D-6900
Heidelberg, ☎ (0622) 48 07 52. **Kastl, gim-**
názium, Prezenszky Edit, Hochholzstr. 1,
D-8455 Kastl/Amberg. ☎ (09 625) 17 40.
Köln: Fodor Éva: Niehler Kirchweg 71, D-
5000 Köln 60. ☎ (02 21) 740 09 02. **Mainz:**
Barešay Ákos, Astenweg 3, D-6500 Mainz
21, ☎ (061 31) 47 39 27. **München: Kozma**
György S.J., Oberföhringer Str. 40, D-8000
München 81, ☎ (0 89) 98 26 38. **Stuttgart:**
Gémes Pál, Sodener Str. 43, D-7000 Stutt-
gart 50. ☎ (0711) 56 71 89.

Svájc: Bern: Ft. Cserhádi Ferenc, Ungarn
Mission, Postfach 2110, CH-3001 Bern. ☎
(0041) 31 25 61 42. **Genf: Teleki Gáborné,**
151 Rte de Collex, CH-1239 Collex (GE).
☎ (0041) 22 74 21 14. **Zürich: Pilinszky Ka-**
talin, Nansenstr. 2, CH-8050 Zürich. ☎
(0041) 1 311 68 12. **Zürich: Arató László,**
Fischmattstr. 6, CH-6374 Buochs. ☎ (0041)
41 64 20 14.

Svédország: Stockholm: Nt. Kellner Il-
ona, Mariagatan 9/2, S-172 30 Sundbyberg.
☎ (0046) 8 28 08 13.

A manheimi Misszió jubileuma

P. MÓROCZ ISTVÁN KÖSZÖNTÉSE

Mannheim és környéke magyar közössége október elején hálaadó istentisztelettel ünnepelte a magyar katolikus misszió fennállásának jubileumát. Az ünnepségen részt vett Fejős Ottó németországi főlelkész, P. Szőke János Königsteinből és P. Matyasovich Herik Frankfurtból. A koncelebráló atyák piros-fehér-zöld miseruhában mutatták be a szentmisét. Prédikációjában a főlelkész a manheimi lelkész, P. Mórocz István odaadó munkásságát méltatta, aki nemcsak, hogy 30 év előtt felépítette a magyar missziót, de azóta is minden időben, bármilyen útviszonyok mellett is úton van híveikhez Freiburg—Pforzheim—Mannheim és Saarbrücken között. Hangsúlyozta a főlelkész, hogy a magyar lelképástorkodás célja az anyanyelv és a tradíció fenntartása.

A Theresien-Krankenhaus kápolnájában bemutatott szentmise után a kórház nagytermében kávé és sütemény mellett elevedtek fel régi barátságok. Az ünnepi műsor keretében Sennyey Tamás a dekanátus referensét, B. Rambach urat és Maria Rochus nővért, a mindig segítőkész sekrestyést németül üdvözölte, a közel s távolból jött honfitársakat pedig anyanyelvükön. Mannheimi és karlsruhei gyerekek verseket szavaltak. Mede Tibor Mecs László két költeményét adta elő. Ünnepi beszédét P. Szőke idézettel kezdte: amely egy római kori határkövön olvasható: „Emésztetem magam a hazáért”. Ez a mondat vo-

*Éjjel után egyet ütött,
adjunk hálát az Istennek,
Hogy megértünk üjesztendőt,
üjesztendő első órát.*

*Jézus anyja, szűz Mária,
légy hazánknak pártfogója!
— Éjjel után egy az óra,
eljöjt üjesztendő napja.*

Régi népének

natkozik a magyar lelkészre is — mondotta. A műsor zenei aláfestését Németh Júlia furulya és Metzker András hegedűjátéka adta. Csaszókóczy Emil októberi megemlékezésében az 1956-os eseményeknek maj eredményeit ecsetelte. Befejezésül P. Mórocz megköszönte híveinek segítségüket és támogatásukat, amivel a 30 év alatt a misszió működését fenntartották. Kérte ezt a továbbiakra is imával összekötve, mert ő sem érzi magát a legfiatalabbnak és nem tudni, meddig tudja ezt a szolgálatot teljesíteni. A magyar Hírszekegy élénkelésével fejeződött be az ünnepség. — Az ünnepségről fényképes riportban tudósított a helyi egyházi sajtó.

Syy

A magyarok legkedveltebb találkozóhelye a hagyományos müncheni

M A G Y A R B Á L

Az eddigi nagyszerű keretek között

1990. február 3-án, szombaton

20.00 órai kezdettel

a HOTEL BAYERISCHER HOF (Promenadeplatz 2-6 München 2) dísztermeiben tartjuk. Felvilágosítás 1990. január 8-tól, 18.30—21.00 óráig a ☎ (0 89) 53 17 85 telefonszámon. Kérjük kedves honfitársainkat és barátainkat, hogy rendezvényünk dátumát már most jegyezzék elő a naptárba!

A Diákszövetség Müncheni Csoportja — Bálrendezéséig

APRÓHIRDETÉSEK

26 éves, 165 cm, 50 kg, Nyugat-Németországban élő magyar, diplomás, csinos, vékony, fiatalos, kedves nő, 3 éves kisfiával, intelligens, érzelmeiben gazdag társat keres. Angolul is beszél, tengerentúliak levelét várja a kiadóba. Jelige: „Mami, gyere focizni!”

11 éves ikrek vagyunk, hálás szívvel elfogadnánk folyamatosan nagyobb ikerfiúktól kinőtt ruhaneműt. Címünk: Kalamár Attila és Zoltán, H-1119 Budapest, Szádelő utca 19, fsz. 1.

Régi magyar festmények, bútorok: „Haus der Kunst” G+K Joo, Kanalstr. 10, D-7064 Grunbach (Stuttgarttól 17 km), szerda és szombat du. Tel.: (071 51) 749 56. Privát: (07 11) 8 40 16 34.

Keressen azon személyeket, akik ismerték nagyapámat Michler (Szentannay) Sándort Csávolyon, ill. Újverbáson 1936—45 között. Köszönettel Bóna Suzsua, Venloerstr. 449, D-5000 Köln 30.

Svájében élő, 59 éves, 162 cm magas, állampolgársággal rendelkező komoly, szerény, értelmes ember házasság céljából megismerkedne öszinte, rendes magyar hölgygel. Jelige: „Piros rózsá”.

Sportos hölgyeket és férfiakat keresünk kuglizáshoz. ☎ (0 89) 76 36 10 (München).

Mielőtt valahol pénzt befektetne,

investáljon először egy objektív, szakszerű és diszkrét tanácsadába!!!

- * Hogyan tudnám céltudatosan a vagyonomat felépíteni?
  - * Nehezen megoldozott pénzéért 15%-os évi kamat.
  - * Szeretne aranyat legalisan 30%-kal olcsóbban vásárolni?
  - * Házépítés? De hogyan?
- Irodánk segít problémáinak megoldásában! Hívjon fel bennünket!

KONRAD, ☎ (052 41) 5 90 31
10.00—12.00 és 14.00—16.00 óra között.

„TÉTÉNY” Ungarische Spezialitäten

— Inh.: O. Bayer —

Kreitmayrstr. 25 - 8000 München 2
Telefon: (0 89) 1 29 63 93 és 4 30 44 98

NYITVATARTÁSI IDŐ:
csütörtökön és pénteken 8.30—18.00 óráig,
szombaton 9.00—13.00 óráig.

Somlói juh fark	8.90
Balaton olaszrizling	1 liter 5.70
Balaton kékfrankos	1 liter 5.70
Debrői hárslevelű	6.80
Badaacsonyi kéknyelű	7.20
Badaacsonyi szürkebarát	7.30
Soproni kékfrankos	6.80
Villányi burgundi	7.30
Csopak rizling	6.80
Zöldszilváni	7.30
Tokaji aszu 4 puttonos	14.50
Tokaji aszu 3 puttonos	12.50
Tokaji szamorodni	10.50
Vilmos körtepalinka	24.50
Kecskeméti barackpalinka	27.—
Cseresznye palinka	24.50
Kosher szilvapalinka	32.—
Beverage Bitters (Unicum)	0.5 liter 16.—
Pick szalámi	1 kg 27.—
Csabai	1 kg 25.—
Gyulai	1 kg 23.—
Házi kolbász	1 kg 19.—
Disznósajt	1 kg 12.50
Véres-májas hurka	1 kg 12.50
Tarhonya, kockatészta	1/2 kg 3.80
Paprika káposztával	0.7 liter 4.90
Paprika káposztával	2 liter 10.50

MAGYAR BOROK, PÁLINKÁK NAGY VÁLASZTEKÉBEN.

olcsó áron raktárról. Kérje árlistánkat.
JOSEF UDVARHELYI ☎ (0 911) 35 79 21
Virchowstr. 45. D-8500 Nürnberg 10

„INSTITUT MADELEINE”

Ön talán nem magányos, de ismerősei között bizonyára akad, aki az. Kérjük, adja át címünket bizalommal! Társkeresés, házasság — teljes diszkrécióval! — Kérje díjtalan tájékoztatótunkat! Grünwalder Str. 22, D-8000 München 90. ☎ (0 89) 69 58 88.

RUPP LÁSZLÓ hites törvényes fordító, vállal fordításokat magyarról németre és németről magyarra. Goethestr. 32, 8000 München 2.

A HIRDETÉSEK SZÖVEGÉÉRT, STÍLSÁÉRT A SZERKESZTŐSÉG NEM FELEL.

Fényképes magyar levelezési társaság keres korhatár nélküli tagokat házasság, társasutazás céljából. Kérem írjon az alábbi címre és kérjen részletes felvilágosítást. Dobor Etelka, Frejs väg 10, S-145 71 Norsborg.

HARGITA PANZIÓ

BÉCSBEN a Mariahilferstr.-Andreasgasse sarkán. Székely faragott bútor berendezéssel várja Önt egy családi hangulat. Szobafoglalás telefonon: 0043/222/96 19 28 és 932 85 64. A-1070 Wien Andreasgasse 1/8.

ÉRTÉKES AJÁNDÉK!

Padányi Viktor: Történelmi tanulmányok	12.— \$
Májusi fagy	10.— \$
A nagy tragédia I-II. szintézis	22.— \$
dr. Szilvay Gyula: A magyar és testvérmépek őstörténete	12.50 \$
Ferdinandy Mihály: Ellenszegülők (Apám és 3 nemzedéke)	14.— \$
Fábián József: Budapest a Duna gyöngye	9.— \$
Baráthosy—Balogh Benedek: Sumérok-Szittyák—Ósturánok	8.— \$
Füry Lajos: A bécsi színház történelmi regény trilogia	22.— \$
Szilnyai Zoltán: Még ég a láng — korrajz	12.— \$
Nyíró József: Néma küzdelem	16.— \$

Megrendelhetők: **DR. FABÓ LÁSZLÓ**
22 Hancock Str., San Francisco, CA 94114, USA.

RÁTH MÁRTA, hites fordító,

magyar-német és német-magyar fordításokat vállal. St.-Veit-Str. 6
8000 München 30, ☎ (0 89) 436 23 50.

DIÓSZEGHY TIBOR, hites tolmács és fordító, magyar-német és német-magyar, Németországban tanácsadás, állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, valamint peres ügyekben segít. Daimlerstr. 249, D-4949 Neuss. Telefon: (021 01) 54 13 17.

DICSŐSÉG 1956 HŐSEINEK!

„Magyarország lángokban” Video-film, 69.— DM + portó. **ADÁMFILM-Video**. Postfach 29, D-5100 Aachen.

Több mint 100 magyar filmvideo.

Telefon: (02 41) 17 33 55.

LAKÁS MAGYARORSZÁGON!

Hazatelepülőeknek, nyugdíjasoknak, üzletembereknek. Vezérképviselő Európára és Afrikára (kivéve NSZK): **INTERCOMP**, Postfach 430, CH-1211 Genève 1, ☎ (22) 32 39 37

Fejős Ottó: MEGKÖVESEDEK (1984) és ÁTTETSZŐ FÉNY (1986) című verses kötetci kaphatók az Életünk kiadóhivatalában, kötetenként 21.— DM árbán.

BÉLYEGGYŰJTŐK!

Minden magyar bélyeget hiányjegyzék alapján szállítunk! — Kérje ajánlatunkat! —

Specialitások: Levelek - Ritkaságok. - Zeppelinrepülések. - Tévényomatok. - Különlegességek állandó vétele és eladása.

Kérje díjtalan készletjegyzékünket.
TALAS & PARTNER AG
Rosenbergstr. 70, CH-9001 St. Gallen

FIGYELEM! FIGYELEM!

TELEFONSZÁM VÁLTOZÁS!

A müncheni magyar főképviselő és az Életünk új hívószáma: (0 89) 9 82 80 52.

A Cserkészbarátok Egyesülete (Főtisztelendő Köllek György) csak a (0 89) 9 82 80 53 hívószámon érhető el. A Müncheni Magyar Katolikus Misszió hívószáma maradt: (0 89) 98 26 37 - 38.

Kiadóhivatalunknál kapható könyvek

Mindszenty József: Hirdettem az Igét (1944—1975). — 300 oldal, vázonskötésben \$ 10.— DM 20.—

Mindszenty Okmánytár: Mindszenty harca. 320 old. \$ 8.— DM 15.—

Mindszenty József: Esztergom a Primások városa. 135 oldal. \$ 8.— DM 15.—

Vecsey József: Emlékezés Mindszenty bíboros édesanyjára. 255 oldal. \$ 8.— DM 15.—

Mindszenty Dokumentation: Ungarns Kirche im Kampf (II). 325 oldal. \$ 8.— DM 15.—

Közi Horváth József: Mindszenty bíboros, zsebkiadás. \$ 4.— DM 6.—

Az irodalom világa. Irodalomelméleti alapvetés, 100-nál több versilusztrációval, kb. 300 oldal, vázonskötésben \$ 10.— DM 20.—

Szállításnál + portóköltség.

Megrendelhető:

az **ÉLETÜNK** kiadóhivatalánál
Oberföhringer Str. 40
D-8000 München 81 W. Germany

M. SZERDAY - Metropolitan Buchhandlung

KÖNYV ÉS HANGLEMEZ Sfr.

M. Mitchel: Elfújta a szél, I-II. köt. 80.—

Harsányi: Magyar rapszódia 69.—

P. Howard (Rejtő): Vesztegzár a Grand hotelben, + A szöke ciklon 30.—

Ady Endre összes versei I-II. köt. 56.—

Anatole France: Thaisz, + Az istenek szomjaznak 30.—

Gulácsi Irén: Fekete völgyek 37.—

Galgóczy Erzsébet: Kettősünnep 34.—

Cronin: Réztábla a kapu alatt 39.—

Hamman B.: Erzsébet királyné 44.—

Csurka István: Hamis tanú 15.—

László Gyula: A honfoglaló magyar nép élete 62.—

és még sok ezer könyv és hanglemmez kapható! * Kérje katalógusunkat!

(Antikvár könyvek is kaphatók!)

M. SZERDAY - Metropolitan Buchhandlung

Teichweg 16, CH-4142 Münchenstein-Schw.

☎ 061/46 59 02. Külföldről: 0041/61 46 59 02

AMERIKAI ÉS KANADAI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

Az **ÉLETÜNK** előfizethető terjesztőnkél:

Joseph DANIEL, Hunterville Dr., NW.,

Calgary, Alta. T2K 5E4, Canada.

A címére küldött csekken feltüntetendő:

„Életünk”. Kérjük szíveskedjenek a

fenti címre, ne Münchenbe, küldeni a csek-

ket. Itt egyenkénti beváltásnál a 30 DM-

ból 8.— DM-et levonnak a bankban. Elő-

fizetési díj egy évre 13.— US \$ + 10.—

US \$ portó. A lapot továbbra is München-

ből küldjük.

ÚJÉVI KÖNYVAJÁNLATUNK!

BIBLIA, Ó- és Újszövetség DM 48.—

BLASKÓ: Történetek egy legendás kisfiúról 15.50

CRONIN: A mennyország kulcsa 15.60

FÖLDINDULÁS MAGYARORSZÁGON? A 31. Pax Romana Kongresszus 13.20

HAAG: Bibliai lexikon 62.40

KESZEI: Agyali merénylet. Versek 18.50

KÉPES BIBLIA, 2 kötetben 82.80

KÖLLEY: Értetek és miattatok 11.90

MÉCS: Arany gyapjú. Válogatott versek 21.60

MINDSZENTY: Emlékirataim 24.—

PATAKI: MAGYAR történelem 10.—

SÍK SÁNDOR: Válogatott költemények 15.60

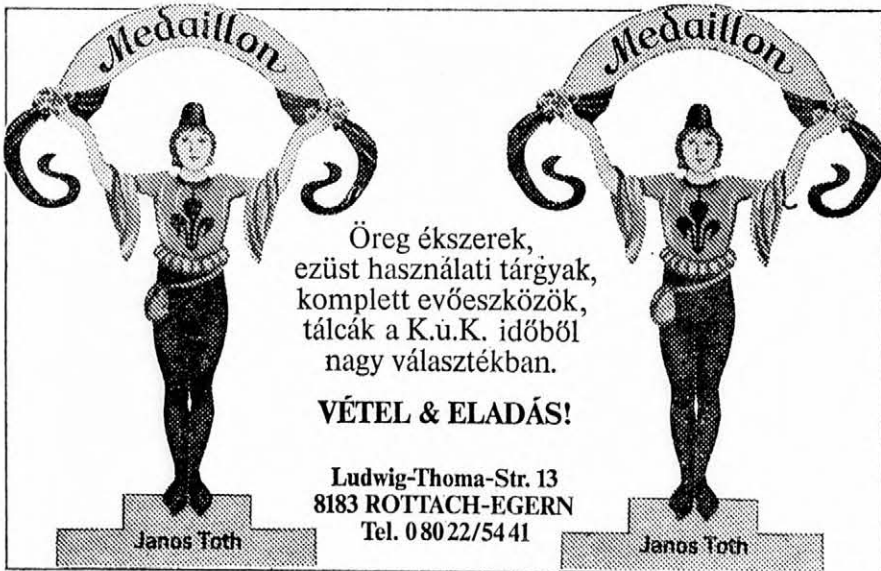
P. SZÖKE JÁNOS: Márton Áron 24.—

ÚJ ARANYHARFA. Versek családi alkalmakra 36.—

ÚJ KATEKIZMUS. (A híres „holland katekizmus” magyarul) 24.—

A hazai és külföldi katolikus kiadványokat a leggyorsabban szállítja számlával a Katolikus Magyar Sajtó Munkaközösség, német rövidítéssel KUPA, Distelfinkweg 21, D-8000 München 60, ☎ (0 89) 8 11 14 24. Tisztelettel várjuk megrendelését.

* A könyvbarátoknak áldott karácsonyt és békés új esztendő kívánunk! *

Öreg ékszerek, ezüst használati tárgyak, komplett evőeszközök, tálcák a K.ü.K. időből nagy választékban.

VÉTEL & ELADÁS!

Ludwig-Thoma-Str. 13
8183 ROTTACH-EGERN
Tel. 080 22/5441

Janos Toth

IKKA AJÁNDÉKSZOLGÁLAT MAGYARORSZÁGRA!

Az 1990-es évre

A VÁMMENTES AJÁNDÉKAUTÓK

ismét megrendelhetők ugyanolyan feltételekkel

mint eddig. — Kérje árajánlatunkat!

Befizetések: **MAGNUS GmbH „IKKA - Sonderkonto“**

Bad Vilbeler Volksbank, Konto - Nr. 10 4419 324, BLZ 518 613 25

GENERAL
AGENTUR

MAGNUS
G.M.B.H.
INTERNATIONALE REPRÄSENTANZ

MAGNUS GmbH
6000 FRANKFURT / M. 56
Im Feldchen 35
Telefon (061 01) 4 77 12
TELEFAX (061 01) 44680